

PUSULAN HAUTAUSMAAN KÄYTTÖSUUNNITELMA

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Puutarhatalous, hortonomi (AMK)

Kevät 2023

Erika Ali-Alha

Puutarhatalous

Tekijä Erika Ali-Alha

Työn nimi Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma

Ohjaaja Heikki Peltoniemi

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli päivittää Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma. Hautausmaan käyttösuunnitelmalla tarkoitetaan asiakirjaa, joka selventää sanallisesti hautausmaakaavan. Hautausmaan käyttösuunnitelma on hautausmaakohtainen ja se pureutuu varsinkin hautausmaan erityispiirteisiin. Käyttösuunnitelma kertoo, miten hautausmaata tulee käyttää ottaen huomioon kaikki hautaustointia ohjaavat lait, säännökset ja asetukset.

Opinnäytetyön tilaajana toimi Lohjan seurakunta. Pusulan seurakunta on yksi neljästä Lohjan alue seurakunnasta ja sen hautausmaa on pinta-alaltaan noin neljän hehtaarin kokoinen. Pusulan hautausmaan nykyinen käyttösuunnitelma on melkein 15 vuotta vanha, eivätkä sen tiedot ole enää ajan tasalla. Päivitetty ja ajantasainen käyttösuunnitelma ohjaa hautausmaan käyttöä ja voi toimia näin ollen apuna ja ohjekirjana hautausmaan työntekijöille.

Opinnäytetyön pohjatietoina toimivat Suomen hautauskulttuuri sekä hautausmaita koskevat säädökset. Opinnäytetyössä tehtiin käyttösuunnitelmavertailu viiden muun seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelmista ja vertailun pohjalta laadittiin Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmalle sisällysluetteloehdotus. Käyttösuunnitelman asiatekstiin haettiin tietoja Pusulan hautausmaan historiasta ja käytännönläheisempää tietoa hautausmaan toimintatavoista saatiin Lohjan seurakunnan työntekijöiltä.

Opinnäytetyössä huomattiin, että vaikka Suomen hautaustoimeen liittyy hyvin tarkkoja ohjeistuksia ja lakeja, ei hautausmaiden käyttösuunnitelmille löydy kovin tarkkoja raameja. Eri seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmat voivat erota toisistaan hyvinkin paljon, sillä käyttösuunnitelmat ovat aina hautausmaakohtaisia. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi käyttösuunnitelmaehdotus Pusulan hautausmaalle.

Avainsanat Käyttösuunnitelma, hautausmaa, hautaustoimi

Sivut 26 sivua ja liitteitä 24 sivua

The purpose of this functional thesis was to update the plan of use for the Pusula cemetery. A cemetery's plan of use is a document that clarifies the cemetery plan in a written format. The plan of use varies from one cemetery to another and focuses particularly on the cemetery's special characteristics. The plan of use describes how the cemetery should be used, taking into consideration the laws, statutes and regulations governing the burial service.

The commissioner of the thesis was the Lohja Parish. Pusula Parish is one of Lohja's four district parishes and the size of its cemetery is approximately four hectares. The current plan of use for the Pusula cemetery is almost 15 years old and is no longer up to date. An up-to-date plan of use directs the cemetery's use and can be a helpful manual for the cemetery staff.

Finland's burial culture and the regulations regarding cemeteries were used as the basis for the thesis. The thesis includes a comparison of the plans of use of five other parish cemeteries. Based on this comparison, a suggestion for the table of contents was compiled for the plan of use of the Pusula cemetery. Research into the history of the Pusula cemetery and practical information about the cemetery's work practices produced by the employees of the Lohja Parish were used to form the content of the plan of use.

The thesis discovered that although the Finnish burial service is governed by very strict regulations and laws, there are no exact guidelines for the plans of use for cemeteries. The plans of use can be significantly different depending on the parish because the plans of use are always cemetery specific. As a result of this thesis, a suggestion for a new plan of use for the Pusula cemetery was formed.

Keywords Plan of use, cemetery, burial service
Pages 26 pages and appendices 24 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Hautaustoimi Suomessa	2
2.1	Luterilaisten hautausmaiden kehitys Suomessa	2
2.1.1	Hautausmaiden hoidon historia	5
2.2	Hautausmaita koskevat säädökset	6
2.2.1	Hautaustoimilaki	7
2.2.2	Kirkkolaki ja kirkkojärjestys	7
2.2.3	Hautaustoimen ohjesääntö	8
2.3	Kohteen esittely	8
2.3.1	Pusulan hautausmaa	9
3	Hautausmaiden käyttösuunnitelmat	9
3.1	Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma	10
3.2	Muut Lohjan hautausmaiden käyttösuunnitelmat	11
3.3	Muiden seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmat	11
3.3.1	Pirkkalan seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelma	12
3.3.2	Tervolan seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelma	13
3.3.3	Forssan ja Kojjärven hautausmaan käyttösuunnitelma	13
3.3.4	Somerniemen hautausmaan käyttösuunnitelma	13
3.3.5	Viinamäen hautausmaan käyttösuunnitelma	14
3.4	Käyttösuunnitelmavertailu	14
3.4.1	Muut Lohjan seurakunnan hautausmaiden käyttösuunnitelmat	14
3.4.2	Muiden seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmat	15
4	Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelman laadinta	16
4.1	Käyttösuunnitelman rakenne	17
4.2	Käyttösuunnitelman asiateksti	18
4.3	Uuden käyttösuunnitelman päivitys	18
4.3.1	Määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä	19
4.3.2	Yleiset muistomerkit	19
4.3.3	Jätehuolto	19
4.3.4	Hautaaminen ja vainajien säilytys	20

4.3.5	Kasvillisuus	20
4.3.6	Sähkö ja valaistus	20
4.3.7	Hautojen hoitaminen	21
4.3.8	Muistomerkit.....	21
4.3.9	Hautausmaan käyttö osastoittain	22
4.4	Käyttösuunnitelma opinnäytetyön jälkeen.....	22
5	Pohdinta ja johtopäätökset	23
	Lähteet.....	25

Liitteet

- Liite 1 Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaehdotus
- Liite 2 Nykyinen Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma

1 Johdanto

Hautausmaat ovat historian kertojia ja osa tärkeätä kulttuuriperintöömme. Muun muassa hautausmaan muistomerkit, rakennukset ja kasvillisuus sisältävät laajasti tietoa sodista, hautauskulttuurista, itse hautausmaan paikkakunnan historiasta sekä tietenkin hautakivet kertovat henkilökohtaisempaa historiaa omasta suvusta. Historiallisuuden lisäksi hautausmaat ovat tärkeitä kuntien ja kaupunkien viherympäristöjä. Ne lisäävät paikkakuntien viihtyisyyttä, sillä ne ovat hyvin hoidettuja, kauniita ja rauhallisia alueita. Pienellä paikkakunnalla hautausmaa voi olla ainoa puistomainen alue, missä käydä.

Hautausmaat ovat erittäin arvokkaita alueita ja siksi niiden hoidossa ja ylläpitämisessä tulee noudattaa erityistä tarkkuutta. Hautaustoimilain mukaan hautausmaata tulee hoitaa tavalla, joka kunnioittaa hautausmaata ja vainajien muistoa (5:13 §). Hautausmaihin liittyy niin paljon voimakkaita tunteita, ettei niihin liittyviltä riidoilta ja erimielisyyksiltä voi aina välttyä. Tällöin on hyvä, että seurakunnan työntekijöillä on jotain konkreettista ohjeistusta tukena, kuten hautausmaan käyttösuunnitelma. Esimerkiksi hautojen hoitoon liittyvät asiat ja hautojen koskemattomuusajat ovat usein tulenarkoja tapauksia. Hautojen hoidolliset rajat voivat olla hautausmaalla asioiville ihmisille epäselviä, esimerkiksi, mitkä alueet haudasta hoitaa seurakunta ja minkä omainen tai mitä haudoille saa ja ei saa istuttaa. Tällaisissa tapauksissa avuksi voi olla hautausmaan käyttösuunnitelma, jossa on eritelty kattavasti hautausmaakohtaiset hoidolliset toimintaohjeet ja määräykset. Hautausmailla hautojen koskemattomuusaika voi vaihdella jopa lohkoittain ja siksi on tärkeää, että hautausmaalla on ajantasainen käyttösuunnitelma, josta löytyy eriteltyt koskemattomuusajat. Tällöin kenenkään hautarauhaa ei voi vahingossakaan rikkoa.

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Lohjan seurakunta ja toteutustavaltaan työ on toiminnallinen. Työssä päivitetään Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma.

Tutkimuskysymys on, minkälainen käyttösuunnitelma toimisi parhaiten Pusulan hautausmaalla. Tiedonhankintamenetelminä on erilaisten käyttösuunnitelmien vertaileminen ja Lohjan seurakunnan työntekijöiden kanssa keskusteleminen.

Työn tärkeimpänä tavoitteena on laatia Pusulan hautausmaalle toimiva ja pitkäikäinen käyttösuunnitelma. Pusulan hautausmaiden nykyinen käyttösuunnitelma on noin 15 vuotta vanha ja erittäin suppea. Sen uusiminen on tärkeää, jotta suunnitelma toimii hyvänä työkaluna hautausmaan työntekijöille. Toisena tavoitteena on tehdä käyttösuunnitelma, joka toimii esimerkkinä, kun Lohjan seurakunnan kahdeksan muun hautausmaan suunnitelmat uusitaan lähitulevaisuudessa. Jokainen käyttösuunnitelma tulee tehdä hautausmaakohtaisesti, joten työtäni ei voi käyttää sellaisenaan, mutta esimerkiksi laatimani sisällysluettelon avulla saadaan kaikista suunnitelmista yhteneväisiä.

2 Hautaustoimi Suomessa

Ennen käyttösuunnitelman laadinnan aloittamista on hyvä perehtyä Suomen hautaustoimeen, erityisesti hautausmaiden historiaan ja erilaisiin hautaustoimen säädöksiin. On tärkeää, että tuleva Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma osaa ottaa huomioon niin ikään hautausmaan kulttuuriarvot kuin siihen liittyvät monet määräykset ja ohjeistukset.

2.1 Luterilaisten hautausmaiden kehitys Suomessa

1600-luvulta alkaen luterilainen kirkko alkoi painottaa siunattuun kirkkomaahan hautaamisen tärkeyttä (Kiiskinen & Aaltonen, 1992, s. 24). Vuonna 1783 kiellettiin hautapaikkojen myynti kirkon sisälle ja Tukholmassa edes kirkkomaalle ei saanut enää myydä paikkoja. Kirkosta erilliset hautausmaat yleistyivät myös siksi, että kirkkomailla ei enää ollut tilaa uusille haudoille. (Gardberg, 2003, s. 63) Kieltoa ennen oli kuitenkin ollut myös kirkkotarhoja, joihin tehtiin hautauksia kirkkohautauksen rinnalla (Kiiskinen & Aaltonen, 1992, s. 26). Kirkkomaat olivat tuolloin paikkoja, joissa ei haluttu vierailia. Kuninkaan kirje vuonna 1764 kehotti aitaamaan kirkkomaat kivimuureilla, vihitty maa pystyttiin näin pitämään erillään muusta ympäristöstä. Kirjeen jälkeen harmaakivestä koostuvat muurit yleistyivät hautausmaiden yleisilmeessä. (Gardberg, 2003, s. 79) Kivimuurit mahdollistivat myös maanpinnan korottamisen niin, että uudet haudat voitiin sijoittaa jo olemassa olevien päälle. (Gardberg, 2003, s. 80)

1800-luvun alun uudet hautausmaat olivat suhteellisen pieniä alueita ja ulkonäöllisesti yksinkertaisia (Knapas ym., 2015, s. 6). Vuoden 1804 kuninkaan kirje määräsi, että kaikkien asutuksen ulkopuolella olevien uusien hautausmaiden suunnitelmat piti hyväksyttää Kuninkaallisella Majesteetilla. Kirjeessä määrättiin myös istuttamaan kirkkomaille ja hautausmaille puita. Puiden istutusmääräyksen noudattaminen alkoi vakiintua käytäntönä kuitenkin vasta 1860-luvulla. (Gardberg, 2003, s. 63) 1800-luvun loppupuolella hautausmaat muuttuivatkin laajasti metsäpeitteisiksi (Aaltonen ym., 2005, s. 52).

Vuoden 1879 terveysasetuksessa määrättiin hautausmaiden sijoituksesta niin, että paikkakuntien, joiden kirkkomaihin ei mahtunut enempää hautoja, piti perustaa uusi hautausmaa kirkkomaan ulkopuolelle (Gardberg, 2003, s. 80) ja asutuksesta sopivan välimatkan päähän. (Knapas ym., 2015, s. 8) Asetuksessa suositeltiin myös hautausmaille hiekkapitoista maaperää ja huomautettiin kiinnittämään huomiota, etteivät hautausmaan vedet päässeet valumaan käyttövesiin, kuten esimerkiksi kaivoihin tai lähteisiin. Asetuksessa mainittiin myös tarkoituksenmukaiset istutukset, jos olosuhteet sen mahdollistavat. Jokaisen seurakunnan piti tehdä myös anomus Senaatille hautausmaastaan. Anomuksesta tuli selvittää hautausmaan mahdolliset terveysriskit ja laajentamismahdollisuudet. Näiden selvitysten perusteella päätettiin, saako hautausmaa jatkaa toimintaansa vai pitääkö seurakunnan perustaa uusi hautausmaa vuoden 1890 kesäkuuhun mennessä. Näin nopealla aikataululla rakennetut hautausmaat vaativat veronsa. Suunnitteluun ei ehditty panostaa, jolloin sisäinen järjestys ja ulkonäkö jäivät ilman ansaitsemaansa huomiota. (Knapas ym., 2015, s. 8)

1900-luvulla perustettiin paljon erilaisia järjestöjä ja seuroja sekä kirjoitettiin useita teoksia, joiden päällimmäisenä tehtävänä oli kehittää hautausmaita ulkonäöllisesti parempaan suuntaan. Näillä toimilla haluttiin myös lisätä niiden kulttuurillista arvostusta kansan parissa. Edelleenkin toiminnassa oleva yhdistys Kristillinen Taideseura perustettiin vuonna 1919, jonka päämääränä oli tuoda taidetta seurakuntiin. Seuran yhtenä tehtävänä oli myös kaunistaa rumia ja huonosti hoidettuja hautausmaita. (Knapas ym., 2015, s. 8) Pastori V.I. Forsmanin vuoden 1929 julkaisu nimeltä ”Hautausmaista. Niiden järjestämisestä ja kaunistamisesta” toi esiin Saksasta kulkeutunutta uudistusta, jossa vaihdettiin hautausmaan kivi- ja hiekkamaat vehreiksi puistoiksi. Siinä myös uudet hautausmaat piti suunnitella asemakaava edellä ja sisäiseen järjestykseen piti kiinnittää huomiota, kuten osastojakoon ja

istutuksiin. (Knapas ym., 2015, ss. 8–9) Samana vuonna laadittiin myös hautausmaille periaatteelliset ohjeet järjestyksen noudattamisesta eli hautausmaiden malliohjesääntö. Ohjesäännössä määrättiin muun muassa hautapaikalle tietty leveys ja, että hautakivien piti olla tyyliltään yhtenäisiä. Yksi hautausmaiden arvostusta erityisesti lisännyt julkaisu oli vuoden 1930 kuvateos, Maila Talvion ”Jumalan puistot”. Teoksessa kerrottiin Suomen erilaisista hautausmaista ja niiden kulttuurihistoriallisista piirteistä. Hautausmaiden suunnitteluun vaikutti suuresti vuoden 1955 julkaisu Jumalan puistot kauniiksi, joka sai alkunsa vuoden 1949 piispainkokouksen asettaman komitean ehdotuksesta, joka käsitteli hautausmaiden perustamista ja hoitoa. Teoksesta tuli hautausmaiden suunnittelun käsikirja. (Knapas ym., 2015, ss. 9–10)

1920- ja 1930- luvuilla hautausmaiden asemakaavoittaminen Suomessa yleistyi ja niin ikään myös hautausmaiden järjestelmällinen suunnitteleminen. Hautausmaista suunniteltiin joko symmetrisiä tai luonnonmukaisia, hautakortteleita halutettiin erotella leikattavilla pensasaidoilla ja pääkäytävälle istutettiin puukujanteita. Tyyliuuntina toimivat usein klassismi ja funktionalismi. (Knapas ym., 2015, s. 14) 1950-luvulta lähtien suunnittelussa alettiin yhä enemmän huomioidaan alueen luonne ja maaston muodot. 1960-luvulla yleistyi ihanne, että hautausmaan voisi kokea myös puistona. (Knapas ym., 2015, s. 17)

1900-luvulla tuhkauksen mukana tulleet uudet hautauskäytännöt, kuten urna- ja muistolehdot, tuhkan sirottelualueet ja urnaholvit eli kolumbaariot, muuttivat hautausmaita huomattavasti (Knapas ym., 2015, s. 10). Jo vuonna 1889 oli perustettu Suomen ruumiinpolttoyhdistys, jonka tavoitteena oli yleistää tuhkausta hautaustapana (Krematoriosäätiö, n.d.). Helsinkiin perustettiin ensimmäinen krematorio ja uurnalehto jo 1920-luvulla, mutta sitä seuraava krematorio vasta 1960-luvulla ja vasta 1980-luvun lopussa polttohautauksesta tuli yhdenvertainen hautausmuoto arkkuhautauksen kanssa. (Knapas ym., 2015, s. 10) Tämän jälkeen polttohautaus alkoi yleistymään ja vuonna 1992 koko Suomen vainajista tuhkattiin noin 16 prosenttia, vuonna 2007 tuhkausprosentti oli 36,2 %, vuonna 2016 vainajista tuhkattiin yli puolet noin 51 % ja vuonna 2021 tuhkausprosentti oli jo 61 %. (Yle, 2013; Iltalehti, 2022; Seurakuntalainen, 2017)

Vasta 1900-luvun lopussa alettiin pitää huolta vanhojen hautausmaiden kulttuuriarvojen säilyttämisestä. 1980-luvulla paljon huomiota saanut Viimeiset leposijamme niminen kuvanäyttely pidettiin Helsingin tuomiokirkon kryptassa. Kuvanäyttely huomautti, että osa hautausmaiden kulttuuriarvoista oli hävitetty uudistuksien myötä. Vuosina 1985–1988 perustettiin hiippakuntiin hautausmaakulttuuritoimikuntia, joiden tehtävänä oli esimerkiksi hautausmaakulttuurin suojele ja hautausmaiden kulttuuriarvojen kartoittaminen. (Knapas ym., 2015, s. 10)

2.1.1 Hautausmaiden hoidon historia

Seurakuntalaiset vastasivat aluksi hautausmaiden hoidosta itse. Hoitoon ei kiinnitetty hirveästi huomiota, sillä mikään viranomaistaho ei sitä valvonut. Hautausmaita sai käyttää laiduntamiseen vuoteen 1929 saakka. (Kiiskinen & Aaltonen, 1992, s. 27) Kivimuurit toimivat aitauksina seurakunnan lukkarin laiduntaville eläimille. Tapana oli, että lukkari sai laiduntaa kirkkomaalla eläimiään maksuna siitä, että ylläpiti alueen siisteyttä. Yksi syy, miksi 1800-luvulla alettiin aitaamaan yksittäisiä hautoja, oli pitää laiduntavat eläimet poissa. (Gardberg, 2003, s. 81) Vuoden 1879 terveydenhoitoasetuksen myötä puistomaiset hautausmaat syntyivät, koska asetuksessa määriteltiin hautausmaiden ojittamisesta ja istutuksista. (Kiiskinen & Aaltonen, 1992, s. 27)

1920-luvun lopussa hautausmaiden laatu ja hoidollinen taso nousivat erityisesti. Esimerkiksi Pastori Väinö Forsman, taitelija Ilmari Wirkkala ja kirjailija Maila Talvio arvottivat tällöin hautausmaiden hoidon kulttuuritehtäväksi. (Kiiskinen & Aaltonen, 1992, s. 28) Vuoden 1927 asetus, joka täydensi terveydenhoitolakia, ohjasi hautausmaille laadittavaksi asemakaavakartat, jotka osoittivat hautapaikat. Asetuksessa myös määrättiin aloitettavaksi kirjanpito haudoista. 2 vuotta asetuksen jälkeen tuli voimaan piispainkokouksen vahvistama malliohjesääntö hautausmaille, jossa määrättiin, että tarvittiin seurakunnalta lupa puiden istutukseen yksittäisille haudoille. Vuonna 1930 perustettu Suomen Kotipuutarhaliitto ja vuonna 1933 perustettu Hautausmaiden Ystävät r.y. olivat yhdistyksiä, jotka tekivät muun muassa ohjekirjasia ja hoito-ohjeita hautausmaille. (Knapas ym., 2015, s. 11)

1800-luvun puolivälin jälkeen alkoi vakiintumaan käytäntö, jossa seurakunnat vastasivat kirkkomaiden hoidosta. Mutta vasta 1940-luvun alussa, sankarihautojen myötä, yleistyi koko maassa hautausmaan tietoinen hoitaminen. Jokaisen seurakunnan kirkkomaalle raivattiin paikka sankarihaudoille, vaikka ei olisi ollut tilaa. Yleensä ne vielä sijoitettiin lähelle kirkkoa tai muuten keskeiselle paikalle. (Gardberg, 2003, ss. 81–82) 1950-luvun alussa sankarihauta-alueet olivat valmiita ja niiden siisteys oli kunnia-asia seurakunnille. Koko hautausmaan ylläpito parantui, sillä sankarihautojen hoitoon panostaminen alkoi myös vähitellen heijastua hautausmaan muihinkin alueisiin. (Knapas ym., 2015, ss. 9–10) 1950-luvulta lähtien hautausmaiden hoito alkoi kehittyä siihen pisteeseen minkä nykyään tunnemme. (Knapas ym., 2015, ss. 14–15)

2.2 Hautausmaita koskevat säädökset

Kirkon laeista tai säädöksistä ei löydy tiukkoja ohjeistuksia tai malleja hautausmaan käyttösuunnitelman tekoon, eli sisällön ja rakenteen suhteen on joustavuutta.

Käyttösuunnitelmaa tehdessä pitää kuitenkin muistaa se, ettei suunnitelma ole ristiriidassa minkään muun hautausmaita koskevan säädöksen kanssa. Hautaustoimen lakeja, asetuksia ja sääntöjä löytyy useista eri asiakirjoista. Ei ole siis vain yhtä alustaa, josta löytäisi kaikki hautaustoimeen liittyvät ohjeistukset kerralla. Hajanaisten ohjeistusten takia kokonaisuutta voi olla aluksi vaikea hahmottaa.

Hautaustointa ohjaavia lakeja ovat hautaustoimi-, kirkko-, terveydensuojelu-, ympäristönsuojelu-, maankäyttö- ja rakennuslait sekä laki kuolemansyyn selvittämisestä. Näihin lakeihin pohjautuu myös kirkkojärjestys ja asetuksia kuten terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluasetukset. Myös asiakirjat kuten hautaustoimen ohjesääntö ja hautainhoitorahaston säännöt toimivat hautaustoimen ohjenuorina. (Aaltonen ym., 2005, s. 195) Tärkeimmät näistä käyttösuunnitelman kannalta ovat hautaustoimi- ja kirkkolaki, kirkkojärjestys sekä hautaustoimen ohjesääntö.

2.2.1 Hautaustoimilaki

Hautaustointa ohjaavista laeista varmasti yksi tärkeimmistä on hautaustoimilaki. Hautaustoimilaissa (457/2003) säädetään muun muassa velvollisuudesta ylläpitää hautausmaita sekä niiden hoitamisesta, lakkauttamisesta ja valvonnasta. Siinä säädetään myös hautausmaan kiinteistöistä, hautaoikeudesta ja -rekisteristä, krematorioista, vainajan tuhkaamisesta, hautajärjestelyistä, hautamuistomerkeistä ja haudatun ruumiin tai tuhkan siirrosta. (Aaltonen ym., 2005, s. 195)

2.2.2 Kirkkolaki ja kirkkojärjestys

Kirkkolaki ja kirkkojärjestys sisältävät myös hautaustoimelle tärkeitä säädöksiä. Ne ovat myös tärkeitä tämän opinnäytetyön kannalta, sillä molemmissa mainitaan hautausmaan käyttösuunnitelma. Kirkkolain (1054/1993) luvussa 17 käydään läpi hautaustoimeen liittyviä asioita, kuten lakeja hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta. Luvussa 17 käsitellään myös esimerkiksi hautaoikeutta, hautausjärjestystä, hautausmaiden maksuja, haudan hoitoa, hautausmaiden ohjesääntöä, hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa. Kirkkojärjestyksen (1055/1993) luku 17 käsittelee myös hautaustoimeen, siinä on määräyksiä esimerkiksi hautakartasta, hautausmaakaavasta ja hautausmaan käyttösuunnitelmasta.

Kirkkolaissa (luku 17:8 §) hautausmaan käyttösuunnitelmasta kerrotaan sen verran, että ennen suunnitelman käyttöönottoa se tulee hyväksyttäväksi kirkkovaltuustolla ja sen jälkeen tuomiokapitulilla. Lopuksi mainitaan, että kirkkojärjestyksestä löytyy tiedot siitä, mitä määräyksiä käyttösuunnitelma sisältää. Kirkkojärjestyksessä (luku 17:6 §) määrätään käyttösuunnitelmasta seuraavasti:

Hautausmaan käyttösuunnitelma sisältää hautausmaakaavan sanallisen selityksen, joka selventää ne hautausmaakaavan yksityiskohdat, jotka eivät ilmene piirustuksista. Suunnitelmasta ilmenee lisäksi, onko hautausmaalla tai sen osalla käytössä syvähautaus ja missä järjestyksessä hautaosastot otetaan käyttöön.

Käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon myös eri aikoina perustettujen hautausmaan osien ominaispiirteet sekä esitetään hautausmaan käytön erityiset rajoitukset.

2.2.3 Hautaus-toimen ohjesääntö

Hautaus-toimen ohjesääntö käsittelee määräyksiä haudoista, hautakirjanpidosta, hautamuistomerkkien hyväksymisestä ja hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä. Siinä myös käsitellään hautojen hoidolle asetettuja vaatimuksia. (Kirkkolaki 17:7 §) Lohjan seurakunnan hautaus-toimen ohjesääntö on vuodelta 2013 ja se käsittelee yleisesti kaikkia Lohjan seurakunnan hautausmaita, kun taas hautausmaan käyttösuunnitelma koskee vain yhtä hautausmaata (Hautaus-toimen ohjesääntö, 2013). Hautaus-toimen ohjesääntö on käyttösuunnitelmaa merkittävämpi asiakirja.

2.3 Kohteen esittely

Tilajana tälle opinnäytetyölle toimii Suomen evankelisluterilaista kirkkoa edustava Lohjan seurakunta. Tehtävänäni on päivittää Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma. Pusulan seurakunta on yksi neljästä Lohjan alue-seurakunnasta. Pusulan alue-seurakunnalla on kaksi hautausmaata Pusulan hautausmaa ja Kärkölän hautausmaa, mutta tämä työ koskee vain Pusulan hautausmaata.

Vuonna 1981 Nummen ja Pusulan kunnat liittyivät yhteen Nummi-Pusulaksi. Kun Nummi-Pusula vuonna 2013 liittyi Lohjaan, tuli Pusulasta yksi Lohjan kaupunginosista. (Wikipedia, 2022) Pusulassa asuu noin 3000 asukasta (Lohja, n.d.). Pusulan alue-seurakunnalla on alueneuvosto, johon kuuluu 10 neuvoston jäsentä aluekappalaisen lisäksi. Alueneuvoston tehtävänä on esimerkiksi käsitellä ja hyväksyä alue-seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelma, joka esitellään kirkkoneuvostolle ja seurata tämän suunnitelman toteutumista. (Lohjan seurakunta, n.d.-a)

Seurakunnan hautaus- ja puistopalveluiden ydintoimintona voidaan pitää hautaus-tointa. Hautaus-toimi vastaa muun muassa hautausmaiden kunnossapidosta ja viherrakentamisesta. Hautaus-toimi myös luovuttaa hautapaikkoja, ylläpitää hautarekisteriä, vastaa kaikesta

hautaamiseen liittyvästä, laatii haudanhoitosopimuksia ja hoitaa hoitohautoja.
(Toimintakertomus, 2021)

2.3.1 Pusulan hautausmaa

Pusulan hautausmaan käyttöönotto tapahtui 1600-luvun alussa (Lohjan seurakunta, n.d.-b). Hautausmaa on suhteellisen pieni, kokonaispinta-alaltaan noin neljä hehtaaria (Lohjan karttapalvelu, 2022). Hautausmaalla työskentelee kaksi vakituista työntekijää seurakuntamestareina, yksi kausityöntekijä ja kaksi kesätyöntekijää. Hautausmaan työntekijöiden esimiehenä toimii aluseurakuntien puutarhuri. Seurakunnan hoitohautoja oli hautausmaalla 186 kappaletta vuonna 2021 (Pusulan hautausmaan hoitohautalista, 2021). Vuonna 2021 Pusulassa oli 41 hautausta, joista kolme tapahtui Kärkölän hautausmaalla. Hautauksista 71 % oli uurnahautauksia. (Toimintakertomus, 2021)

3 Hautausmaiden käyttösuunnitelmat

Hautausmailla tulee olla laadittuina hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma, jotta hautausmaat tulevat käytetyiksi tarkoituksenmukaisella ja niitä kunnioittavalla tavalla. Jokainen hautausmaa on erilainen ja siksi on tärkeää, että jokaisen hautausmaan hautausmaakohtaiset ominaisuudet löytyvät kaavasta ja käyttösuunnitelmasta. Hautausmaakaava on yleiskartta hautausmaasta, josta löytyy esimerkiksi hautausmaan rajat, hauta-alueiden jaottelut ja liikenteen järjestelyt. Käyttösuunnitelma on hautausmaakaavan kirjallinen vastine. (Kirkkojärjestys 17:6 §) Kirkkojärjestyksen (1055/1993) luvun 17:6 §:n säädöksen mukaan käyttösuunnitelmasta pitäisi vähintään kertoa hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä, hautausmaan osien ominaispiirteistä sekä pitäisi myös ilmetä tiedot siitä, onko hautausmaalla käytössä syvähautausta ja onko hautausmaan käytölle erityisiä rajoituksia.

Kaikilla hautausmailla olisi hyvä olla ajantasainen käyttösuunnitelma, sillä se helpottaa hautausmaan käytäntöjen noudattamista. Kaikkia käytäntöjen yksityiskohtia ei pysty hautausmaakaavasta näkemään, joten on tärkeää, että ne löytyvät kirjallisena käyttösuunnitelmasta. Käyttösuunnitelmaan on kirjattu ylös kaikki hautausmaan

hautausmaakohtaiset määräykset ja rajoitukset ja siksi suunnitelma toimii erityisesti hautausmaan työntekijöiden tukena, jos hautausmaan käytöstä tulee erimielisyyksiä.

Hautausmaakohtaiset käyttösuunnitelmat ovat erityisen tärkeitä seurakunnille, joille kuuluu paljon hautausmaita, kuten Lohjan seurakunnalle, jolla on yhdeksän hautausmaata ja jokaisella omat erityispiirteensä. Hautaustoimen ohjesäännöt ovat yleisluonteisia eivätkä pysty pureutumaan jokaisen hautausmaan erityispiirteisiin yksittäin, joten siksi hautausmaakohtaiset käyttösuunnitelmat ovat niin tärkeitä.

Nykyinen Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma koskee Pusulan ja Kärkölän hautausmaita, mutta työssäni päivitän vain Pusulan suunnitelman. Ennen kuin voin alkaa päivittämään Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaa, on minun tarkasteltava Pusulan nykyistä suunnitelmaa ja Lohjan seurakunnan muiden hautausmaiden käyttösuunnitelmia. Aion myös valita muiden seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmia vertailtavaksi. Mitään valmista suunnitelmaa ei voi sellaisenaan käyttää pohjana, koska ne on tehty juuri tiettyä hautausmaata varten. Sisällysluettelo ja rakennetta voi kuitenkin käyttää ohjenuorina.

3.1 Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma

Nykyinen Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma on tullut voimaan vuonna 2008, se on siis jo noin 15 vuotta vanha (Liite 2). Suunnitelma koskee Pusulan hautausmaan lisäksi Kärkölän hautausmaata. Itse suunnitelma on vain 4 sivua pitkä ja noin puolet siitä käsittelee osastojakoa. Vuoden 2008 jälkeen Pusulan hautausmaalle on tehty useita muutoksia, joten monia nykyään olennaisia tietoja puuttuu käytössä olevasta käyttösuunnitelmasta.

Käyttösuunnitelma on jaettu 15 alaotsikkoon: perustaminen, sijainti, kasvillisuus, maaperä ja koskemattomuusaika, kartat, rakennukset, salaojitus, kasteluvesi, sähkö, hautatyyppit, haudan syvyys, hautapaikkojen luovutus, hautojen hoitaminen, muistomerkit sekä hautausmaan käyttö osastoittain. Suunnitelmassa ei ole lähdeluettelo.

Lyhyet kuvailut otsikoiden alla ja Kärkölen hautausmaan unohtaminen joissain osioissa ovat asioita, jotka pistävät heti silmään. Vain kuudessa osiossa on enemmän kuin kaksi lausetta. Esimerkiksi kasvillisuusosio on hyvin suppea, hautausmaiden rakennuksista ei ole mitään tarkempaa selostusta ja hautausmaan käyttö osastoittain vaikuttaa erittäin vajavaiselta. Useissa kohdissa ei selvennetä, puhutaanko Pusulan vai Kärkölen hautausmaasta, mutta mitä luultavimmin tarkoitetaan Pusulaa. Välillä suunnitelmassa Kärkölä jää siis kokonaan mainitsematta, mikä tekee tekstistä epäselkeän lukea. Koska suunnitelma käsittelee kahta hautausmaata, olisi voinut luulla, että se olisi pidempi.

3.2 Muut Lohjan hautausmaiden käyttösuunnitelmat

Sain tarkasteltavaksi Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelman lisäksi Lohjan seurakunnan muiden hautausmaiden nykyiset käyttösuunnitelmat eli Pyhän Laurin kirkkomaan sekä Metsolan, Virkkalan, Karjalohjan, Sammatin ja Nummen hautausmaiden. Suunnitelmat ovat samanlaisia kuin Pusulan, rakenne ja pituus ovat suurin piirtein samat kaikissa.

Pyhän Laurin kirkkomaan ja Metsolan hautausmaa ovat Lohjan seurakunnan suurimmat hautausmaat ja niiden käyttösuunnitelmat ovat hieman tarkemmat ja laajemmat kuin muiden hautausmaiden. Esimerkiksi rakennuksista on kerrottu tarkemmin. Metsolan suunnitelman luvussa osastojen käyttö on eritelty jokaisen osaston jokaisen rivin hautatyypit eli ovatko ne yhden, kahden vai esimerkiksi neljän sijan hautoja.

3.3 Muiden seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmat

Internetistä löytyy erittäin paljon erilaisia hautausmaiden käyttösuunnitelmia, joita voin käyttää työssäni avuksi. Valitsin viisi käyttösuunnitelmaa ulkopuolisilta seurakunnilta tutkiakseni ja vertaillakseni niitä. Tähän osioon valikoitui Forssan, Pirkkalan, Tervolan, Somerniemen ja Viinamäen hautausmaiden käyttösuunnitelmat. Halusin vertaillavien suunnitelmien olevan maksimissaan viisi vuotta vanhoja, sillä mielestäni mitä uudempi suunnitelma, sitä ajantasaisempi se on rakenteeltaan ja sisällöltään. Itse hautausmaiden koolla ei ollut mielestäni valintaprosessissa väliä, ne saivat olla niin pieniä kuin suuriakin.

Näiden viiden ulkopuolisen seurakunnan hautausmaiden käyttösuunnitelmat sisälsivät suurin piirtein kaikki samat kohdat kuin Lohjan hautausmaiden suunnitelmat ja lisäksi paljon muita asioita. Melkein kaikki suunnitelmat toistavat samaa kaavaa eli pääotsikoina ovat perustiedot, tekniikka, hautausmaan osat ja hautaosastot, haudat ja muistomerkit. Perustiedoista yleensä löytyy kerrottuna hautausmaan sijainti, historia, kokonaispinta-ala, kartat, maaperä ja kasvillisuus. Tekniikan alaotsikoina on ainakin rakennukset, kulkuyhteydet, vesi, salaojitus, sähkö ja jätehuolto. Kaikista suunnitelmista löytyy kuitenkin paljon eroja siitä, mitä aiheita on painotettu ja kohtia, joita ei muissa suunnitelmissa mainita.

3.3.1 Pirkkalan seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelma

Vuonna 2021 voimaantullut Pirkkalan hautausmaan käyttösuunnitelma on selkeä kahdeksansivuinen suunnitelma, jossa on sisällysluettelo. Asioita, joita ei Pusulan käyttösuunnitelmassa ole listattu, olivat hautausmaan pinta-ala, käyttöikä, kulkuyhteydet, autopaikoitus, jätteet, osastojen erityispiirteet, yleisten muistomerkkien kuvailu ja taulukko hautapaikoista lohkoittain, jossa on muun muassa tiedot hautojen kapasiteetista ja osastojen käyttöönottovuosista.

Kasvillisuutta on läpikäyty erityisen tarkasti tässä suunnitelmassa. Osiossa hautausmaan valtapuu- ja valtapensasrajit on nimetty ja lyhyesti kerrottu, minkälaisia muutoksia viheralueisiin on tehty, kuten vanhan kuusiaidan vaihtaminen kiviaitaan ja haitallisen vieraslajin kurtulehtirusun hävittäminen hautausmaan uudelta puolelta. Kasvillisuudessa on myös pienimuotoinen viheralueiden hoitosuunnitelma, jossa käsitellään varautumista ilmastonmuutokseen ja suunnitellaan uuden puuston istutusta.

Yksi suunnitelman erityispiirteistä on hautausmaan yleishoito hautaosastoilla -osio. Siinä on eritelty laajasti, miten hautausmaan eri osastoja hoidetaan. Alueet on jaettu hiekkapintaisiin arkkuhautaosastoihin, nurmipintaisiin arkkuhautoihin ja nurmipintaisiin uurnahautoihin. Jokaiseen kohtaan on selkeästi merkitty, kuka vastaa haudan hoitotoimenpiteistä; haudan haltija, seurakunta vai molemmat.

3.3.2 Tervolan seurakunnan hautausmaan käyttösuunnitelma

Tervolan hautausmaan käyttösuunnitelma astui voimaan vuonna 2021 ja vaikka se on 17 sivua pitkä, ei sillä ole sisällysluettelo. Sisällysluettelo helpottaisi ja nopeuttaisi tiedon etsimistä suunnitelmasta. Aiheita, joita Pusulan suunnitelmassa ei ole, ovat hautausmaan pinta-ala, kulkuyhteydet, jätteet ja käyttörajoitukset. Käyttösuunnitelmassa on eritelty hautausmaan osastot ja niiden erityispiirteet niin, että jokaisesta osastosta on myös esitelty oma karttansa, mikä selkeyttää osastokuvailua huomattavasti.

3.3.3 Forssan ja Koijärven hautausmaan käyttösuunnitelma

Forssan ja Koijärven hautausmaan käyttösuunnitelma on tullut voimaan vuonna 2020. Se on 22 sivua pitkä ja siihen kuuluu sisällysluettelo. Käyttösuunnitelma on erittäin selkeä, vaikka se on hyvin pitkä ja siinä käydään läpi kahden hautausmaan asioita. Missään kohdassa ei tule epäselvyyttä kummasta hautausmaasta puhutaan, koska hautausmaan nimi mainitaan aina joko otsikossa tai tekstissä.

Aihepiirejä, joita Pusulan käyttösuunnitelmassa ei ole, ovat yleisesti -osio, hautausmaan pinta-ala, kulkuyhteydet, parkkipaikat, jätehuolto, hautapaikkojen riittävyys, hautausmaan yleiset muistomerkit, hautaaminen ja vainajien säilytys. Suunnitelmassa ei ole ensimmäisenä pääotsikkona perustietoja vaan molempien Forssan hautausmaiden tiedot on kerrottu yleistä -pääotsikon alla. Hautausmaan kasvillisuutta ei oikeastaan käydä missään kohtaa läpi.

Suunnitelmasta korostuu etenkin hautausmaat ja hautaosastot -kappale. Se on laaja ja hyvin kattava taulukkoineen ja selvityksineen. Käyttöönottotaulukossa on hyvin eritelty osastot, rivit, hautapaikkojen määrä, käyttöönotto, hautapaikan koko, hautaustapa ja hautausyvyys.

3.3.4 Somerniemen hautausmaan käyttösuunnitelma

Vuonna 2017 voimaan astunut Somerniemen hautausmaan käyttösuunnitelma on 11 sivua pitkä, eikä siinä ole sisällysluettelo. Sisällysluettelon puuttuminen vaikeuttaa suunnitelman lukemista. Suunnitelmassa on kohtia, joita ei Pusulan käyttösuunnitelmassa ole ja ne ovat

yleistä -osio, hautausmaan pinta-ala, kulkuyhteydet, autopaikoitus, jätehuolto, huolto- ja varastoalueet, vainajan säilytys sekä hautaaminen. Hautausmaan kasvillisuudesta ei ole melkein mitään mainintaa.

Käyttösuunnitelmassa erityisesti huomiota herättää hautausmaan osastojen erittäin laaja kuvailu. Melkein jokaisesta hautaosastosta on kirjallinen kuvaus eikä rinnalle ole tehty taulukoita. Hautausosastot -kappale onkin erittäin pitkä, mutta hyvin perusteellinen ja jokaisen osaston erityispiirteet tulevat selväksi.

3.3.5 Viinamäen hautausmaan käyttösuunnitelma

Viinamäen hautausmaan kahdeksansivuinen käyttösuunnitelma on tullut voimaan vuonna 2020 ja siihen kuuluu sisällysluettelo. Aiheita, joita ei Pusulan käyttösuunnitelmasta löydy, ovat maanomistus, maisemalliset näkökohdat, sisäinen liikenne, jätehuolto, yleinen järjestys. Uutta on myös, että osastoja ei ole eritelty tarkemmin, vaan niistä on vain lyhyt kuvaus perustiedoissa.

Suunnitelmasta nousi esiin, että siinä on omana otsikkonaan maasto, kasvillisuus ja maisemalliset näkökohdat. Alaotsikkona on kasvillisuus, johon on kirjattu, että Viinamäen hautausmaa on melkein kokonaan nurmipintainen ja luetellaan, mitä puulajeja alueelta löytyy. Kasvillisuus -osiossa on myös pienimuotoinen suunnitelma puiden kaatamisesta.

3.4 Käyttösuunnitelmavertailu

3.4.1 Muut Lohjan seurakunnan hautausmaiden käyttösuunnitelmat

Muut Lohjan hautausmaiden käyttösuunnitelmat ovat niin samanlaisia Pusulan suunnitelman kanssa, ettei niistä löydy paljoa verrattavaa tai lisättävää. Yhtenä käyttökelpoisena ideana voisi olla yksityiskohta, joka on Metsolan suunnitelmassa kohdassa osastojen käyttö. Siinä on eritelty hautatyyppit eli ovatko ne yhden, kahden vai esimerkiksi neljän sijan hautoja. Tätä osiota pitää miettiä, onko käytännöllinen tai tarpeellinen Pusulan hautausmailla.

3.4.2 Muiden seurakuntien hautausmaiden käyttösuunnitelmat

Jokainen tarkastelemani käyttösuunnitelma oli tarkempi, selkeämpi, laajempi ja käyttökelpoisempi kuin Pusulan suunnitelma. Suunnitelmat olivat vähintään tuplasti pidempiä kuin Pusulan. Käyttösuunnitelmia tarkasteltaessa huomaa, että suunnitelmat ovat aina uniikkeja. Vaikka ne seuraavat samaa kaavaa, saattaa jostain suunnitelmasta puuttua jotain aihealueita, mitkä ovat toisissa suunnitelmassa hyvinkin olennaisia kohtia. Jossain käyttösuunnitelmassa taas voi olla aihe, mitä ei mistään muusta suunnitelmasta löydy. Monissa suunnitelmissa myös painotetaan ihan eri asioita kuten, esimerkiksi Pirkkalan käyttösuunnitelmassa ei ole yhtään niin laajaa kuvausta hautatyypeistä, haudan syvyydestä tai muistomerkkien määräyksistä kuin Pusulan käyttösuunnitelmassa on. On siis tärkeää käydä läpi kaikki aiheet ja osiot, mitä vertailemistani suunnitelmista löytyy ja miettiä, mitkä sopivat ja missä määrin Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaan.

Olennaisia tietoja, joita ei Pusulan käyttösuunnitelmassa vielä ole ovat hautausmaan pinta-ala, kulkuyhteydet ja autopaikoitus, jätehuolto, yleinen järjestys, vainajan säilytys, hautaaminen, käyttörajoitukset, maanomistus, käyttöikä sekä yleiset muistomerkit. Luvussa yleinen järjestys selvennetään muun muassa, mistä hautausmaan kalusteista seurakunta huolehtii, pyydetään palauttamaan esimerkiksi kastelukannut paikoilleen ja määrätään ettei hautakivien takana saa säilyttää tavaroita. Käyttörajoituksissa listataan erilaisia hautausmaan rajoituksia kuten, minkä kokoisia hautakiviä tai ristejä hautausmaalle saa pystyttää tai mitä materiaalia hautakansi ei saa olla. Käyttöikä -osiossa selvitetään, kuinka kauan hautausmaalla riittää vapaita arkku- ja uurnahautapaikkoja. Yleiset muistomerkit -osiossa kerrotaan hautausmaan kaikista yleisistä muistomerkeistä kuten esimerkiksi sankarihaudoista, muistolehdestä ja Karjalaan haudattujen muistomerkistä. Muistomerkkien suunnittelijoiden ja valmistumisvuosien lisäksi kuvaillaan niiden ulkonäköä yksityiskohtaisesti.

Hautausmaiden kasvillisuutta ei ole käsitelty suunnitelmissa niin laajasti kuin mitä etukäteen olin ajatellut. Osassa suunnitelmista ei ole kasvillisuusosiota ollenkaan ja aihetta sivutaan vain hautamuistomerkkien istutuksien määräyksissä. Aiheita, joita käytiin läpi kasvillisuusotsikoiden alla, olivat hautausmaan valtapuu- ja valtapensaslajit, nurmipintaisuus

sekä puiden hoitoon, kaatoon ja istutuksiin liittyvät suunnitelmat. Osa suunnitelmista on tarkempia ja niissä on käyty läpi esimerkiksi varautumista ilmastonmuutokseen, pensasaitojen leikkuukorkeuksia ja muutoksia, joita on tehty hautausmaan viheralueilla. Jokaisessa suunnitelmassa on ohjeistukset, siitä minkä kokoisia kasveja haudoille saa istuttaa ja muistutetaan, ettei haudoille saa istuttaa kasveja, jotka ovat haitallisia ympäristölle eli esimerkiksi voimakkaasti leviävät tai haitalliset vieraslajit ovat kiellettyjä.

Tarkastelussa huomasi, että käyttösuunnitelmien lukemista helpottavia keinoja ovat sisällysluettelot, tekstin jaottelu pää- ja alaotsikoihin sekä taulukot ja kuvat tekstin tukena. Viidestä suunnitelmasta kolmella oli sisällysluettelo. Sisällysluettelo auttaa selkeyttämään suunnitelmaa, varsinkin jos se on pitkä. Tämä myös tekee suunnitelmasta helppokäyttöisemmän, koska se auttaa löytämään nopeammin sivut, jolta hakemaansa asiaa etsii. Pusulan käyttösuunnitelmassa ei ole sisällysluetteloja ja olisi hyvä lisätä sellainen päivitettyyn versioon. Pusulan suunnitelmassa ei myöskään ole pääotsikoita kuten perustiedot ja tekniikka ja niiden alla tarkentavia alaotsikoita. Tällainen jaottelu tekisi suunnitelmasta helppolukuisemman. Myös taulukot ja erilaiset kuvat tekstin tukena tuovat suunnitelmiin selkeyttä ja vaihtelua. Esimerkiksi osastoista ja hautapaikoista tulee helposti liikaa tekstiä, jotka saisi tiivistettyä paremmin taulukoihin. Tulen käyttämään tekstin jaottelua, taulukoita ja kuvia päivitettyssä Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmassa.

4 Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelman laadinta

Koska tämä opinnäytetyö on toiminnallinen, tulee minun tietoperustan hankinnan ja käyttösuunnitelmavertailun perusteella laatia Pusulan hautausmaalle käyttösuunnitelma. Suunnitelmaa tehdessä apuna ovat olleet Lohjan hautaus-toimen päällikkö Jani Kärkkäinen, Lohjan seurakunnan puutarhuri ja Pusulan seurakuntamestari. Alla kuvataan käyttösuunnitelman laadintaprosessi (Kuva 1).

Kuva 1. Käyttösuunnitelman laadintaprosessi.

4.1 Käyttösuunnitelman rakenne

Aloitin työn tekemällä sisällysluetteloehdotuksen esiteltäväksi Kärkkäiselle. Nykyisessä Pusulan käyttösuunnitelmassa ei ole sisällysluettelo, joten oli tärkeää aloittaa käyttösuunnitelman päivittäminen laatimalla sille selkeä rakenne. Toimeksiantajan toiveena oli pitää päivitettyssä käyttösuunnitelmassa vanhan suunnitelman pääpiirteet. Tein sisällysluetteloehdotuksen mukailleen vanhaa suunnitelmaa, mutta lisäsin siihen myös käyttösuunnitelmavertailussa esiin tulleita aiheita. Vertailun pohjalta jaoin hautausmaan yleistiedot perustietoihin ja tekniikkaan, mutta muuten pidin vanhat otsikot suurin piirtein samoina pienin muutoksin, lisäysin ja vaihtaen niiden paikkoja. Lisäsin myös luvut koskien hautausmaan käyttöikä ja sen yleisestä järjestystä, jotka nousivat esiin käyttösuunnitelmavertailussa.

Esittelin ehdotuksen Kärkkäiselle ja käyttöikäosio herätti keskustelua. Käyttöiässä lasketaan, kuinka kauan hautausmaalla riittää vapaita arkku- ja uurnahautapaikkoja. Pusulan

hautausmaa on pieni eikä siellä ole hirveästi enää tilaa uusille arkkuhautoille, joten käyttöiän laskemista pidettiin turhana. Päätimme siis olla lisäämättä suunnitelmaan käyttöikä. Päätimme myös siirtää kaikki hautausmaata koskevat määräykset ja rajoitukset yhden pääotsikon alle ja Kärkkäinen halusi lisätä vielä luvun, joka käsittelisi hautaosastojen käyttöönottojärjestystä. Näiden muutosten jälkeen sain ehdotukselleni hyväksynnän.

Käyttösuunnitelma koostuu viidestä osiosta. Ensimmäisenä osiona on käyttösuunnitelman voimaantulo, toisena perustiedot ja kolmantena tekniikka. Neljäs osio käsittelee kaikkia hautausmaan käyttöä koskevia määräyksiä ja rajoituksia kuten esimerkiksi koskemattomuusaikoja, hautojen syvyksiä sekä muistomerkkeihin ja hautaamiseen liittyviä määräyksiä. Viidennessä osiossa käydään läpi hautausmaan käyttöä osastokohtaisesti.

4.2 Käyttösuunnitelman asiateksti

Käyttösuunnitelman sisällysluettelon hyväksymisen jälkeen aloitin itsenäisesti asiatekstin kirjoittamisen. Alkuun pääsin käyttämällä apunani nykyisen käyttösuunnitelman tietoja. Tarkistin myös, että nämä vanhat tiedot pitivät edelleen paikkansa. Alkutietojen jälkeen lähdin tarkentamaan aiheita. Tarkempia tietoja hain Lohjan seurakunnan arkistoista, toimintakertomuksista ja tasekirjoista, Pusulan kirkon tiekirkkoesitteistä ja esitteestä ”Sotajoukkoista 1939–1944 kertovat muistomerkit entisen Nummi-Pusulan alueella”. Näiden lisäksi kysyin hautausmaaston työntekijöiltä tarkentavia kysymyksiä.

Esittelin käyttösuunnitelman ensimmäisen version Kärkkäiselle niin, että hän sai ensin tutustua tekstiin itsenäisesti ja esittää sen jälkeen mahdollisia korjauksia tai lisäyksiä suunnitelmaan. Tutustuttuaan suunnitelmaan, esitti Kärkkäinen lisäyksiä ja tarkennuksia muutamiin aihealueisiin. Lisäyksiä jälkeen Kärkkäinen oli tyytyväinen käyttösuunnitelman asiatekstiin.

4.3 Uuden käyttösuunnitelman päivitys

Päivitettyyn Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaan tuli lisäyksenä uusia aihealueita, joita ei ollut vanhassa käyttösuunnitelmassa. Lisäyksenä tulivat seuraavat aiheet; määräykset

hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä, yleiset muistomerkit, jätehuolto, kulkuyhteydet ja autopaikoitus, vainajien säilytys, hautaaminen ja yleinen järjestys. Useisiin vanhan käyttösuunnitelman aihealueisiin tuli sisällöllisiä muutoksia päivittäessäni suunnitelmaa. Suurimpaan osaan aiheista tuli tietoa lisää, mutta osan tietoja päätettiin supistaa. Joissain kohdissa tieto oli vanhentunutta ja piti päivittää, kuten esimerkiksi matalahautauksen syvyydeksi oli ilmoitettu vanhassa suunnitelmassa 160 cm vaikka se on nykyään 150 cm. Olennaisimmat päivitykset tapahtuivat aiheissa jätehuolto, hautaosastojen käyttöönottojärjestys, hautaaminen ja vainajien säilytys, kasvillisuus, sähkö ja valaistus, hautojen hoitaminen, muistomerkit ja hautausmaan käyttö osastoittain. Kaikista käyttösuunnitelman päivityksistä olen keskustellut Kärkkäisen kanssa.

4.3.1 Määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä

Luvussa käsitellään uusien arkku- ja uurnahautapaikkojen sekä uudelleen käyttöönotettavien hautojen käyttöönottojärjestystä. Mielestäni erityisen tärkeää oli selvittää uusien arkkuhautapaikkojen käyttöönottojärjestyksen määräykset, sillä hautausmaalla ei ole jäljellä runsaasti vapaita arkkuhautapaikkoja. Osastoiden C3 ja C4 viimeisillä riveillä on kasvillisuutta ja niiden poistamiseen pitää varautua hyvissä ajoin ennen rivien käyttöönottoa.

4.3.2 Yleiset muistomerkit

Melkein jokaisessa käyttösuunnitelmavertailussa tarkastelemassani käyttösuunnitelmassa oli listattuna hautausmaan yleiset muistomerkit. Päätimme, että ne listataan myös Pusulan päivitettyyn käyttösuunnitelmaan. Luvussa on lueteltu hautausmaan yleiset muistomerkit ja esimerkiksi tiedot niiden suunnittelijoista tai pystyttämisaikakohdista. Yleisten muistomerkkien hoito ja ylläpito kuuluvat seurakunnalle, joten on hyvä, että niiden tarkemmat tiedot ovat kirjattuna käyttösuunnitelmaan.

4.3.3 Jätehuolto

Jätehuolto lisättiin luvuksi käyttösuunnitelmaan käyttösuunnitelmavertailun pohjalta. Kaikissa viidessä vertailun käyttösuunnitelmassa oli kirjattu tiedot jätehuollosta, joten tämä

aihe oli selkeä valinta lisättäväksi Pusulan käyttösuunnitelmaan. Luvussa käydään läpi, miten jätteitä käsitellään Pusulan hautausmaalla. Jätehuollon toimivuus on tärkeä osa hautausmaan käyttöä ja siksi siihen liittyvät käytännöt täytyy löytyä hautausmaan käyttösuunnitelmasta.

4.3.4 Hautaaminen ja vainajien säilytys

Forssan, Kojjärven ja Someron hautausmaiden käyttösuunnitelmissa oli käyty läpi hautaamisen ja vainajien säilytyksen käytäntöjä. Käyttösuunnitelmavertailun pohjalta ehdotin Kärkkäiselle, että Pusulan käyttösuunnitelmassa voisi käydä läpi näitä aiheita ja sain vastaukseksi, että näistä olisi hyvä kirjoittaa yleiset ohjeistukset suunnitelmaan. Molemmista aiheista löytyy tarkemmat ohjeistukset Lohjan hautaustoimen ohjesäännöstä, mutta uudessa käyttösuunnitelmassa oli Kärkkäisen mielestä hyvä olla tiedot Pusulan hautausmaan mahdollisista erikoispiirteistä liittyen hautaamiseen ja vainajien säilyttämiseen.

4.3.5 Kasvillisuus

Päätimme pitää kasvillisuusosion edelleen suppeana, koska tulevaisuudessa Pusulan hautausmaalle tullaan tekemään hoitosuunnitelma. Hoitosuunnitelmassa käydään läpi tarkemmin hautausmaan kasvillisuutta ja sen hoitoa, joten pidimme turhana kirjata käyttösuunnitelmaan mitään viheralueiden hoidosta. Päädyin kirjaamaan suunnitelmaan vain hautausmaan valtapuulajit ja -pensaat.

4.3.6 Sähkö ja valaistus

Sähköstä ja valaistuksesta kertovaa osiota oli tärkeä päivittää, sillä niihin liittyvät asiat ovat muuttuneet paljon Pusulan hautausmaalla sitten vuoden 2007, jolloin vanha käyttösuunnitelma on laadittu. Tiedot hautausmaan valaistuksesta ja sähköpistokkeiden lukumäärästä eivät olleet enää ajantasaiset. Vanhassa suunnitelmassa puhuttiin vähäisestä valaistuksesta ja kirkon valonheittimistä. Nykyään koko hautausmaa on valaistu ja useat muutkin nähtävyydet kirkon lisäksi on valaistu valonheittimillä. Luvussa käyn läpi muun

muassa, miten hautausmaan valaistus ja hautojen maan sulattamiseen tarvittavat sähkötolpat on toteutettu.

4.3.7 Hautojen hoitaminen

Käyttösuunnitelmanvertailun pohjalta päätettiin hautojen hoitamislukuun lisätä määräys siitä, että haudoille istutettavat kasvit eivät saa olla haitaksi hautausmaan hoidolle tai viereisille haudoille. Lisättiin myös tieto siitä, että hautausmaan henkilökunnalla on oikeus poistaa määräysten vastaiset kasvit. Nämä olivat mielestäni kaksi tärkeintä määräystä, jotka löysin käyttösuunnitelmavertailussa. Näin pystytään kieltämään ympäristölle haitalliset istutukset haudoilla, kuten liian suuret tai liian nopeasti leviävät kasvit.

Vanhassa suunnitelmassa oli määräys, että kukkaryhmien muovi- ja peltireunuksia ei saa käyttää, mutta tarkensimme tähän, että istutusaltaita saa kuitenkin käyttää, koska Lohjan seurakuntakin käyttää niitä haudoilla, jotka ovat seurakunnalla hoidossa. Lisäsin myös määräykset hautaoikeuden haltijan tehtävästä poistaa haudalta lakastuneet kukat ja sammuneet kynttilät.

Päätimme myös lisätä tiedot hiekka- ja nurmipintaisten hautojen hoidosta. Näistä selviää, mikä alue haudasta on seurakunnan vastuulla ja mikä alue haudan haltijan vastuulla. Hiekkapintaiset haudat ovat kokonaan haudan haltijan vastuulla, kun taas nurmipintaisissa haudoissa vain kukkapesä on haudan haltijan vastuulla ja seurakunta hoitaa nurmipinnan. Päätin myös lisätä selvyuden vuoksi tiedon siitä, että seurakunta vastaa sankarihautausmaan, urna- ja muistolehdon sekä yleisten muistomerkkien hoidosta.

4.3.8 Muistomerkit

En muuttanut paljoa vanhan käyttösuunnitelman lukua, joka käsitteli määräyksiä muistomerkeistä. Lisäsin lukuun vain tiedot muistomerkin asentamisesta, jotka löysin Lohjan seurakunnan hautamuistomerkki-ohjeesta. Siinä kerrotaan, että ennen muistomerkin asentamista tulisi odottaa riittävän pitkään, että maa tiivistyy tarpeeksi. Mielestäni tämä oli

tärkeä lisäys suunnitelmaan, koska muistomerkkien asentamista ei kannata kiirehtiä, muuten muistomerkki voi kallistua maan vielä tiivistyessä.

Muutin myös aluskiveä koskevaa määräystä. Vanhassa käyttösuunnitelmassa oli muistomerkkin perustamiskohdassa sallittu aluskivet, joissa on puhkaistu tila kukille. Tällaisten aluskivien käyttö ei ole enää sallittua, koska ne esimerkiksi vaikeuttavat istutusten kastelua, sillä puhkaistu tila on yleensä hyvin pieni. Päivitin suunnitelman vastamaan tältä osin nykyisiä määräyksiä.

4.3.9 Hautausmaan käyttö osastoittain

Muutin hautausmaan käyttö osastoittain -lukua niin, että kaikkien osastojen tiedot kuten käyttöönottovuodet ja hautojen määrät löytyvät selkeästi yhdestä taulukosta. Päivitin tähän lukuun myös tiedot uurnahautaosastosta ja muistolehdosta, sillä näitä osastoja ei vielä ollut rakennettu Pusulan hautausmaalle, kun vanha käyttösuunnitelma tehtiin. Jokaisesta osastosta on oma kartta, mutta tekemässäni suunnitelmassa näkyvät kartat ovat vasta hahmotelmia, koska en osaa piirtää suunnitteluohjelmilla. Oikeat kartat tullaan piirtämään tarkemmin suunnitteluohjelmalla myöhemmin ja niihin tullaan lisäämään vielä esimerkiksi hautapaikkojen numeroinnit.

4.4 Käyttösuunnitelma opinnäytetyön jälkeen

Ennen hautausmaan käyttösuunnitelman käyttöönottoa, se tulee hyväksyttäväksi kirkkovaltuustossa. Kirkkovaltuuston hyväksynnän jälkeen suunnitelma astuu voimaan, kun se saa vielä vahvistuksen Espoon hiippakunnan tuomiokapitulissa. (Kirkkolaki 17:8 §) Käyttösuunnitelmaa ei tulla heti lähettämään hyväksyttäväksi kirkkovaltuustoon ja hiippakunnan tuomiokapituliin, sillä Lohjan seurakunnan ohjesääntöön on tulossa muuttumaan lähitulevaisuudessa ja se voi vaikuttaa merkittävästi käyttösuunnitelmaan. On tärkeää, ettei Pusulan hautausmaan päivitetty käyttösuunnitelma ole ristiriidassa uuden ohjesäännön kanssa. Käyttösuunnitelman hyväksymisprosessi on pitkä, joten ennen sen aloitusta on oltava varma, että suunnitelma on käyttökelpoinen ja pitkäaikainen. Käyttösuunnitelman käyttöönottoprosessi tullaan luultavasti aloittamaan siis vasta kun uusi

ohjesääntö on laadittu. Käyttösuunnitelmaan saattaa vielä tulla muutoksia ja lisäyksiä ennen käyttöönottoa ja Lohjan seurakunnalla on kaikki oikeudet muokata ehdotustani.

5 Pohdinta ja johtopäätökset

Työskentelin kolmatta kauttani Pusulan hautausmaan kausityöntekijänä opinnäytetyötä tehdessäni, mikä helpotti suunnitelman tekemistä huomattavasti. Oli mielenkiintoista vertailla erilaisia käyttösuunnitelmia, paneutua Pusulan hautausmaan käyttöön ja hoitoon, kaikkiin hautausmaimeen liittyviin määräyksiin ja ohjeistuksiin sekä hautausmaiden historiaan. Opinnäytetyö antoi mahdollisuuden syventää omaa tietämystäni hautausmaista ja niiden käytänteistä.

Oli kiinnostavaa huomata, että vaikka Suomen evankelisluterilaiselta kirkolta löytyy tarkkoja ohjeistuksia kirkkolaista hautausmaailakiin asti, ei sillä silti ole erityisen tarkkoja ohjeita hautausmaiden käyttösuunnitelmia varten. Koska suunnitelmia varten ei ole asetettu tarkempia raameja, oli käyttösuunnitelmavertailu erityisen tuottoisaa. Kaikki viisi vertailuun valittua käyttösuunnitelmaa olivat erilaisia keskenään ja toivat uusia näkökulmia Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelman laadintaan.

Pusulan hautausmaasta on laadittu manuaalinen kartta, jossa hautausmaa on jaoteltu osastoihin, riveihin ja hautapaikkoihin, mutta virallista hautausmaakaavaa ei ole laadittu. Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaa oli vaikea laatia ilman hautausmaakaavaa, sillä hautausmaan käyttösuunnitelma on hautausmaakaavan kirjallinen vastine. Kehitysehdotukseksi esittäisin siis Lohjan seurakuntaa laatimaan virallisen hautausmaakaavan Pusulan hautausmaasta.

Suosittelen voimaantumisen jälkeen lisäämään Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelman Lohjan seurakunnan kotisivuille. Käyttösuunnitelmavertailua tehdessäni huomasin, että useilla seurakunnilla on hautausmaidensa käyttösuunnitelmat esillä nettisivuillaan. Kun käyttösuunnitelmat ovat julkisia ja helposti löydettäviä, tulevat hautausmaiden käytännöt paremmin niillä vierailevienkin tietoon.

Nykyinen Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma ei ole ymmärtääkseni toiminut koskaan hautausmaan työntekijöiden työkaluna, vaan se on enemmänkin ollut pakollinen hallinnollinen asiakirja, joka on vain tehty ohjeistuksien mukaan ja unohdettu. Ennen tämän opinnäytetyön aloittamista en ollut edes koskaan kuullut hautausmaiden käyttösuunnitelmista, vaikka olin siihen mennessä toiminut jo viisi kautta kausityöntekijänä Lohjan hautausmailla ja niistä 2,5 kautta Pusulan hautausmaalla. Suosittelisin Pusulan hautausmaan työntekijöitä käyttämään käyttösuunnitelmaa ohjenuorana hautausmaan käytössä ja ottamaan siitä tukea ongelmatilanteissa.

Lähteet

Aaltonen, P., Palo, H., Rimpiläinen, O., Rintala, A., Ruotsalo, P. & Särkiö, P. (2005).

Hautaustoimen käsikirja. Helsinki: Edita.

Gardberg, C. J. (2003). *Maan poveen. Suomen luterilaiset hautausmaat,*

kirkkomaat ja haudat. Keuruu: Schildts Kustannus Oy.

Hautaustoimen ohjesääntö. (2013) Lohjan seurakunta.

Hautaustoimilaki 457/2003. FINLEX. Valtion säädöstietopankki.

Iltalehti. (2022). *Krematoriot pullistelevat nyt vainajista – tässä syy.*

<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/fc84bedc-033d-40a1-9ded-a73780344823>

Kiiskinen, K. & Aaltonen, L. (1992). *Hautauskulttuuri Suomessa: Suomen hautaustoimistojen*

liiton 50-vuotisjuhlakirja. Suomen hautaustoimistojen liitto.

Kirkkojärjestys 1055/1991. FINLEX. Valtion säädöstietopankki.

Kirkkolaki 1054/1993. FINLEX. Valtion säädöstietopankki.

Knapas, M., Sorsa, H., Lempa, N., Palo, H. & Tuominen, L. (2015). *Hautausmaiden*

inventointiopus. Museovirasto.

Krematoriosäätiö. (n.d.). *Tausta ja historia*. <http://www.krematorio.fi/>

Lohjan karttapalvelu. (n.d.). *Pusulan kirkko*. <https://karttapalvelu.lohja.fi/?setlanguage=fi#>

Lohjan kaupungin kotisivut. (n.d.). *Pusula*. [https://www.lohja.fi/asuminen-ja-](https://www.lohja.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen-ja-maankaytto/tontit/omakotitontit/pusula/)

[ymparisto/rakentaminen-ja-maankaytto/tontit/omakotitontit/pusula/](https://www.lohja.fi/asuminen-ja-ymparisto/rakentaminen-ja-maankaytto/tontit/omakotitontit/pusula/)

Lohjan seurakunta. (n.d.-a). *Pusulan alueneuvosto*.

<https://www.lohjanseurakunta.fi/pusula/alueneuvosto>

Lohjan seurakunta. (n.d.-b). *Pusulän hautausmaa*.

<https://www.lohjanseurakunta.fi/hautausmaat/pusulan-hautausmaa>

Pusulän hautausmaan hoitohautalista. (2021). Lohjan seurakunta.

Seurakuntalainen. (2017). *Vainajan tuhkauksen jälkeisestä siunaamisesta tarkemmat ohjeet*.

<https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/vainajan-tuhkauksen-jalkeisesta-siunaamisesta-tarkemmat-ohjeet/>

Toimintakertomus. (2021) Lohjan seurakunta.

Wikipedia. (2022). *Pusula*. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Pusula>

Yle. (2013). *Hautausala avautuu hitaasti kilpailijoille*. <https://yle.fi/a/3-6926711>

Liite 1: Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelmaehdotus

Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma 2023

Sisälllys

1	Voimaantulo.....	1
2	Perustiedot.....	1
2.1	Sijainti	1
2.2	Perustaminen, käyttöönotto ja laajennukset.....	1
2.3	Maaperä ja kasvillisuus.....	2
2.4	Yleiset muistomerkit.....	2
2.5	Kartat	3
3	Tekniikka	3
3.1	Rakennukset	3
3.2	Kuivatus ja vesihuolto.....	4
3.3	Sähkö ja valaistus	5
3.4	Jätehuolto.....	5
3.5	Kulkuyhteydet ja autopaikointus.....	5
4	Hautausmaan käyttöä koskevat määräykset ja rajoitukset.....	6
4.1	Hautaosastojen käyttöönottojärjestys.....	6
4.2	Hautatyypit.....	6
4.3	Koskemattomuusaika	7
4.4	Haudan syvyys	7
4.5	Hautapaikkojen luovutus.....	7
4.6	Hautojen hoitaminen	8
4.7	Muistomerkit.....	9
4.8	Vainajien säilytys	11
4.9	Hautaaminen	12
4.10	Yleinen järjestys.....	12
5	Hautausmaan käyttö osastoittain.....	13

1 Voimaantulo

Hyväksytty kirkkoneuvostossa xx.xx.xxxx ja vahvistettu Espoon hiippakunnan tuomiokapitulissa xx.xx.xxxx.

2 Perustiedot

2.1 Sijainti

Pusulan hautausmaan virallinen osoite on Marttilantie 1, 03850 Pusula.

Sijainti: N=6706901.8, E=24499067.8

Kiinteistötunnus: 444-542-1-71

Hautausmaa sijaitsee Lohjan kaupungissa, Pusulan kaupunginosan keskustassa Marttilantien ja Hyönölän sekä Ikkalan suunnista tulevien teiden risteyksessä. Hautausmaan kokonaispinta-ala on noin 4,0 hehtaaria.

2.2 Perustaminen, käyttöönotto ja laajennukset

Pusulan hautausmaa on otettu käyttöön 1600-luvulla, samaan aikaan kuin Pusulan ensimmäinen saarnahuone otettiin käyttöön. Kirkon ympärys on hautausmaan vanhinta aluetta. Hautausmaata on laajennettu kolme kertaa. Ensimmäinen laajennus aloitettiin vuonna 1909, jolloin pakkolunastettiin 0.26 hehtaarin kokoinen alue hautausmaan vierestä. Laajennuksessa rakennettiin nykyinen osasto 3 sekä laajennettiin nykyistä osastoa 4. Vuonna 1931 aloitettiin toinen laajennus opetusministeriön luvalla, jolloin rakennettiin nykyiset osastot 1 ja 2. Viimeisin laajennus vihittiin käyttöön vuonna 1961, jolloin rakennettiin osastot A1-C4.

Vuoden 2013 kuntaliitoksen jälkeen Pusulan seurakunnasta tuli Lohjan alue seurakunta. Liittymisen jälkeen Pusulan hautausmaalle on rakennettu muun muassa uurna- ja muistolehto (2014), kesävesijohto- ja pistorasiaverkko sekä tehty sankarihautausmaalle

saneeraus (2019). Hautausmaan vanhoja puita on kaadettu sekä käytäviä kunnostettu sekä valaistusta lisätty.

2.3 Maaperä ja kasvillisuus

Pusulan hautausmaan maaperänä on viittä eri maalajia. Hienojakoisesta hiekasta, lohkkareihin ja kallioon. Uudemmat alueet ovat savea ja salaojien kohdalta soraa.

Hautausmaan valtapuulajit ovat tammi, lehmus ja jalava. Pensasistutuksissa käytetty pääasiassa orapihlajaa, angervoja, juhannusrusua ja kiiltotuhkapensasta.

2.4 Yleiset muistomerkit

Sankarihaudat (sodat 1939–1944)

Sankarihauta-alueella on 107 sankarihautaa. Someron kivenveistämön valmistama ja Eila Hiltusen suunnittelema sankaripatsas pystytettiin alueelle vuonna 1947.

Sankarihautausmaan on suunnitellut arkkitehti Toivo Anttila.

Veteraanien muistokivi

Paljastettiin kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2021.

Karjalaan haudattujen muistomerkki

Pystytetty vuonna 1958. Pusulan Karjalaisten pystyttämä ja toteuttama.

Muualle haudattujen muistomerkki

1918 vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki

Saattopetäjä

Hautausmaan keskeisellä paikalla sijaitsee suuri ja näyttävä mänty, jonka nimeksi on vakiintunut paikallisten keskuudessa saattopetäjä tai saattomänty.

2.5 Kartat

Hautausmaa-alueesta on tehty sähköinen hautakartta, josta selviää hautausmaan jakautuminen osastoihin, riveihin ja hautapaikkoihin. Kartoista selviää myös hautojen tarkat mitat. Hautausmaasta ei ole tehty virallista hautausmaakaavaa.

3 Tekniikka

3.1 Rakennukset

Kirkko

Pusulaan on rakennettu kaiken kaikkiaan kolme kirkkoa. Ensimmäinen kirkko valmistui vuonna 1640 ja toinen vuonna 1697. Kolmas ja yhä käytössä oleva kirkko päätettiin rakentaa vuonna 1834. Sen on suunnitellut arkkitehti C. L. Engel. Keltainen puukirkko on uusgoottilaispiirteinen torniton, satulakattoinen pitkäkirkko. Istumapaikkoja on noin 750 hengelle. Kirkon rakennuttajana toimi rakennusmestari Henrik Andsten. Kirkko valmistui vuonna 1838, mutta pian valmistumisen jälkeen huomattiin katon olevan liian painava seinille. Kattoa korjattiin vuosina 1858–1859 ja samalla kattoa jouduttiin madaltamaan 8 metriä. Alttaritaulun on maalannut vuonna 1921 taidemaalari Felix Frang.

Kellotapuli

Pusulan hautausmaan ensimmäinen kellotorni rakennettiin vuonna 1681, mutta se päätettiin korvata toisella vuonna 1763, koska vanha kellotorni huojui ja oli rakennettu huonolle paikalle. Nykyinen kellotapuli valmistui vuonna 1766 ja toimii edelleen alkuperäisessä käytössä. Tapuli sijaitsee kirkon eteläpuolella, keskeisellä paikalla Pusulan keskustaa.

Vanha ruumishuone

Vanha ruumishuone on rakennettu vuonna 1883. Se sijaitsee kirkon lähellä, hautausmaan länsipuolella, toisen portillisen pääsisäänkäynnin tuntumassa. Ruumishuone ei ole enää käytössä.

Sosiaalitilat/ruumishuone

Hautausmaan työntekijöiden sosiaalitilat sijaitsevat samassa rakennuksessa kuin ruumishuone. Yläkerrassa sijaitsee sosiaalitilat ja alakerrassa vainajien kylmäsäilytystilat. Rakennuksen yläkerta toimi ennen varastona ja huoltorakennuksena, jonka seassa oli myös hautausmaan työntekijöiden sosiaalitilat. Yläkerta on toiminut myös aikoinaan obduktiosalina eli ruumiinavaushuoneena. Vuonna 2018 aloitettiin remontoimaan yläkerta kauttaaltaan ja tiloihin lisättiin esimerkiksi WC- ja suihkutilat sekä keittiö.

Huoltorakennus

Sosiaalitilojen välittömässä läheisyydessä sijaitsee huoltorakennus, joka on jaettu lämpimään tilaan, jossa säilytetään koneita ja kylmätilaan, joka toimii muun muassa työkalu- ja polttoainevarastona. Rakennettu vuonna 2017.

Seurakuntatalo

Vuonna 1967 valmistunut seurakuntatalo sijaitsee hautausmaan pohjoiskulmassa. Seurakuntatalossa toimii seurakunnan päiväkerhot, Pusulan alueen diakoniatyöntekijän vastaanotto sekä siellä pidetään erilaisia muisto- tai juhlatilaisuuksia ja kokoontumisia.

Läjitysalue

Vuonna 2015 valmistunut läjitysalue sijaitsee huoltorakennuksen vieressä. Läjitysalue on asfaltoitu ja rajattu betonielementillä. Alueella varastoidaan maatuvan jätteen lisäksi multaa, hauta- ja hiekoitushiekkaa, kivituhkaa ja ajoittain puutarhakatetta.

Kivimuuri

Hautausmaa on pääosin aidattu kivimuurilla. Vuoden 1961 hautausmaan laajennuksessa kivimuuria muokattiin ja jatkettiin laajennukseen sopivaksi.

3.2 Kuivatus ja vesihuolto

Kasteluvesi hautausmaalle saadaan kaupungin vesijohtoverkosta. Kastelu tehdään kannu- ja letkukasteluna. Hautausmaan salaojitus ja sadevesiviemärointi tehtiin vuonna 1993.

Salaojituksista ei ole säilynyt piirustuksia.

3.3 Sähkö ja valaistus

Hautausmaa-alue on valaistu kauttaaltaan, ulkovalaistus ohjautuu hämäräkytkimellä. Hautausmaalla on kohdevalaistu kirkko, sankarihaudat, Karjalaan haudattujen muistomerkki, 1918 vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki sekä saattomänty. Hautausmaan alueella on hautojen sulattamiseen käytettäviä lukollisia pistorasioita 19 kappaletta. Sosiaalitilojen ja huoltorakennuksen alueella on tallentava kameravalvonta.

3.4 Jätehuolto

Hautausmaalta löytyy 8 sekajäteastia ja 7 biojäteastia. Hautausmaan jokaisen osaston läheisyydestä löytyy vähintään yksi seka- ja biojäteastia. Sekajäte haetaan ulkopuolisen jätehuoltoyrityksen toimesta, kun astiat ovat täynnä. Maatuva jäte varastoidaan läjitysalueella, kunnes se viedään jäteasemalle. Läjitysalueelta löytyy myös lava sekajätteelle, johon kerätään esimerkiksi suuret oksat ja haudoilta tulevat kukkalaitteet. Keväisin ja syksyisin hautausmaalle tilataan lavat maatuvalle jätteelle, sillä näihin aikoihin biojätettä tulee niin paljon, ettei se mahdu läjitysalueelle.

3.5 Kulkuyhteydet ja autopaikotus

Pusulan hautausmaan virallinen parkkipaikka sijaitsee hautausmaan eteläpuolella, Keskustien varressa. Hautausmaan luoteispuolella, Koulukujan varrella sijaitsee suuri parkkipaikka. Myös sosiaalitilojen/ruumishuoneen läheisyydestä löytyy pieni parkkipaikka henkilökunnan pysäköintiä varten, paikalle mahtuu myös hautausmaalla vierailevien autoja. Pusulan hautausmaan tavaraliikenteen kulku sekä vainajien kuljetus tapahtuu hautausmaan pohjoispuolelta, Koulukujan kautta.

4 Hautausmaan käyttöä koskevat määräykset ja rajoitukset

4.1 Hautaosastojen käyttöönottojärjestys

Uudet arkku- ja urnahautapaikat luovutetaan järjestyksessä käytössä olevilta osastoilta.

Uudet arkkuhautapaikat

Uudet arkkuhautapaikat sijaitsevat osastoilla C2, C3 ja C4. Osasto C2 on käytössä tällä hetkellä (2023) ja sitä täytetään järjestyksessä riveittäin. Seuraavaksi käyttöön otetaan C3, josta täytetään rivit 7–8 järjestyksessä ja C4, josta otetaan käyttöön rivit 8–9 järjestyksessä. Ennen osastojen C3 ja C4 uusien rivien käyttöönottoa on alueelta poistettava kasvillisuutta.

Uudet urnahautapaikat

Uudet urnahautapaikat sijaitsevat urnahautaosastolla (osasto 6) ja muistolehdoissa (osasto 7), jossa haudat otetaan käyttöön järjestyksessä riveittäin.

Uudelleen käyttöönotettavat haudat

Seurakunnalle palautuneita hautoja ei toistaiseksi oteta uudelleen käyttöön.

4.2 Hautatyypit

Hautausmaalla on arkku- ja urnahautoja, sekä muistolehto urnille. A-haudat on luovutettu määrättömäksi ajaksi, B-haudat määräajaksi. C-haudoissa eli kertahaudoissa ei ole annettu hallinta-aikaa ollenkaan (luovuttu kansallisesti käytöstä 1993).

1979 saakka kaikki A-hautoja, ellei muuta merkintää hautarekisterissä

1980–2012 B-hautoja, hallinta-aika 50 vuotta

2013 -> hallinta-aika 30 vuotta

4.3 Koskemattomuusaika

Arkkuhautojen koskemattomuusaika on 25 ja uurnahautojen 20 vuotta.

4.4 Haudan syvyys

Arkkuhauta

Syvähautaus eli hautaamista kahteen kerrokseen käytetään koko hautausmaalla, ellei maaperän laatu aseta esteitä. Syvähaudaus Pusulan hautausmaalla tapahtuu 210 cm:n syvyyteen ja matalahaudaus 150 cm:n syvyyteen. Arkku- ja uurnahautoissa urna haudataan 100 cm syvyyteen.

Uurnahauta

Uurna haudataan vähintään 60 cm:n syvyyteen, kuitenkin yleensä 90 cm syvyyteen.

4.5 Hautapaikkojen luovutus

Arkku- ja uurnahaudat luovutetaan 30 vuodeksi. Pusulan hautausmaalla on uusia arkkuhautapaikkoja rajallisesti. Tämän vuoksi siltä ei luovuteta uusia arkkuhautapaikkoja ulkokuntalaisille. Muistolehtoon ei voi varata hautapaikkaa puolisolle.

Hautapaikkoja luovutetaan vain kuolemantapauksen yhteydessä. Uudessa arkkuhaudassa voi olla enintään kaksi vierekkäistä hautapaikkaa. Arkkuhautauksia voidaan tehdä vanhoihin hautoihin, sikäli kun koskemattomuusaika on umpeutunut. Uudet uurnahaudat luovutetaan yhden hautapaikan levyisinä.

Seurakunnalle palautuneita hautapaikkoja voidaan kirkkoneuvoston harkinnan mukaan luovuttaa seurakunnan pitkäaikaisille työntekijöille ja luottamushenkilöille tai kirkon tai valtakunnan historian kannalta merkittäville henkilöille.

4.6 Hautojen hoitaminen

Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija. Haudan voi hoitaa itse, tai sen voi antaa seurakunnan hautainhoitorahaston hoidettavaksi. Seurakunnalta ostettavaan hautojen kesähoitoon kuuluu kukkapesä, ryhmäkasvit ja niiden hoito; sekä hiekkapintaisella haudalla pinnan pitäminen puhtaana rikkaruohoista ja roskista; tai nurmipintaisella haudalla nurmenhoidon viimeistely. Yhtenäisellä nurmialueella haudan perushoito sisältyy hautapaikan hintaan. Haudan hoidosta voi sopia 1, 5, 10 tai 15 vuodeksi kerrallaan.

Aiemmin on tehty myös ainaishoitosopimuksia. Lohjalla 1980-luvun lopulla niiden hoito laskettiin nykyiselle tasolle. Niihin kuuluu perennaistutus ja sen hoito sekä haudan pinnanhoito. Ainaishoitosopimus lakkaa pysyvästi, jos haudalle otetaan varsinainen haudanhoitosopimus.

Haudan hoitamisesta ja kunnostamisesta on hautaustoimen ohjesäännössä olevien määräysten lisäksi noudatettava seuraavia määräyksiä:

- Hautauksen jälkeen haudan peruskunnostus tehdään aina seurakunnan toimesta.
- Perittävistä maksuista määrätään erikseen.
- Haudoilte ei saa istuttaa puuvartisia puita tai pensaita, eikä kasveja, jotka kasvavat yli 100 cm.
- Omaisten istutuksista ei saa olla haittaa hautausmaan hoidolle tai viereisille haudoille. Seurakunnalla on oikeus poistaa määräysten vastaiset kasvit haudoilta ja työstä aiheutuneet kulut voidaan periä haudan haltijalta.
- Omaisten istutuksia saa tehdä vain haudan kukkapesään hautamuistomerkin välittömään läheisyyteen.
- Kukkapesää ei saa reunustaa pelti tai muovireunuksilla eikä pienillä kivillä, mutta muovisia istutusaltaita saa käyttää. Häiritseviä esineitä kuten esimerkiksi maljakoiden sijasta käytettäviä lasi- tai muita purkkeja yms. ei saa tuoda haudalle, eikä myöskään työvälineitä pidemmäksi ajaksi kuin työn suoritus vaatii.

- Hautaoikeuden haltijan tehtävänä on poistaa haudalle asettamansa kukat niiden lakastuttua sekä kynttilät niiden sammuttua. Kynttilät on siivottava haudoilta viimeistään lumien sulaessa.
- Seurakunnan hoitoon annetuille haudoille ei saa istuttaa muita kasveja
- Vain seurakunnan henkilökunta huolehtii hoidossa olevien hautojen kastelusta – ylikastelu saattaa tappaa ryhmäkasvit

Hiekkapintaisten hautojen hoito

Hautaoikeuden haltija vastaa itse koko haudan alueen hoidosta. Seurakunta vastaa käytävien hoidosta. Hautaoikeuden haltija voi sopia seurakunnan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määrääjäksi vastuulleen haudan hoitovelvollisuuden. Reunakivellisellä haudalle saa olla vain hiekka/sorapinta.

Nurmipintaisten hautojen hoito

Hautaoikeuden haltija vastaa pelkästään kukkapesän ja sen reunan/välittömän läheisyyden nurmipinnan hoitamisesta. Muuten seurakunta vastaa haudan alueen nurmen hoidosta. Hautaoikeuden haltija voi sopia seurakunnan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määrääjäksi vastuulleen haudan hoitovelvollisuuden.

Seurakunnan hoidossa olevat alueet

Sankarihautojen, muistolehdon että yleisten muistomerkkien hoito ja kunnossapito kuuluu seurakunnalle.

4.7 Muistomerkit

Muistomerkkejä koskevat yleismääräykset ja hyväksymismenettely

Hautaoikeuden haltija vastaa muistomerkin hoidosta ja turvallisuudesta. Aluspalkkialueella seurakunta vastaa muistomerkin turvallisuudesta. Turvallisuudella tarkoitetaan tässä hautakiven pystyssä pysymistä ja kallistumisen estämistä.

Tarkemmat määräykset muistomerkeistä antaa kirkkoneuvosto

hautamuistomerkkiohjeessa. Muistomerkin muotokielen ja symboliikan on sovittava

hautausmaan yleisilmeeseen ja hartaudelliseen luonteeseen. Hautamuistomerkistä on laadittava hautaoikeuden haltijan allekirjoittama suunnitelma, joka hyväksytetään puutarhurilla. Mikäli muistomerkki poikkeaa oleellisesti annetuista ohjeista eikä asia muuten ratkea, on suunnitelma saatettava hautaus-toimen päällikön tai kirkkoneuvoston ratkaistavaksi.

Reunustaminen

Hautojen reunustaminen reunakivillä on sallittu niillä osastoilla, joilla reunakivet ovat ennestään käytössä. Osastoilla A1-C4 reunakivien käyttö ei ole sallittua.

Muistomerkkien materiaali

Muistomerkit saavat olla kiveä, puuta, metallia sekä lasia tai niiden yhdistelmiä.

Muistomerkin toimittaminen hautausmaalle

Muistomerkkejä saa tuoda hautausmaalle sulan maan aikana arkipäivisin klo 8.00–15.00, lauantai- ja aattopäiviä lukuun ottamatta. Muistomerkin tuonnista on ilmoitettava hyvissä ajoin etukäteen hautausmaasta vastaavalle puutarhurille ja ilmoituksessa on mainittava, mille haudalle muistomerkki aiotaan tuoda. Ilman hyväksyntää suunnitelmaa ei muistomerkkiä saa asentaa. Vastoin ohjeita toimitettu muistomerkki voidaan poistaa haudalta seurakunnan toimesta toimittajan kustannuksella.

Muita muistomerkin toimittamiseen liittyviä määräyksiä

Muistomerkin toimittaja on velvollinen huolehtimaan entisen muistomerkin asianmukaisesta hävityksestä tapauksissa, jolloin haudalle on annettu lupa tuoda uusi hyväksytty muistomerkki.

Muistomerkin asentaminen

Hautauksen jälkeen maan tiivistyminen kestää pitkään. On suositeltavaa, että maan luonnollista tiivistymistä odotetaan riittävän pitkään ennen muistomerkin asentamista. Runsaat sateet nopeuttavat maan tiivistymistä, mutta kuivana kesänä tiivistyminen on hidasta. Loppu kesällä tai syksyllä haudatuille haudoille on viisainta asentaa muistomerkki

vasta seuraavana keväänä. Seurakunta ei vastaa maan tiivistymisestä aiheutuneen muistomerkin kallistumisen korjauksesta.

Muistomerkin perustaminen

Muistomerkin on oltava aluskivi, ellei sitä voida upottaa maahan 1/3 kokonaiskorkeudestaan. Aluskiville on tehtävä sorasta tai sepelistä hyvin tiivistetty routimaton alusta. Aluskivet, joihin on puhkaistu tila kukkaistutuksille, eivät ole sallittuja. 60 cm korkeammat muistomerkit on kiinnitettävä alustaansa ruostumattomasta metallista valmistetuilla tapeilla.

Muistomerkin kunnossapito

Muistomerkin huolehtiminen kuuluu hautapaikan haltijalle. Muistomerkin siirtäminen ennen ja jälkeen hautauksen tapahtuu hautapaikan haltijan toimesta ja kustannuksella. Hautaoikeuden haltijalle/omaisille voidaan antaa korjauskehoitus kaatumassa olevasta tai vaaralliseksi katsotusta muistomerkin haudalle pantavalla ilmoituksella, kirjeitse, sähköpostilla tai sanomalehtikuulutuksella. Seurakunta voi asettaa vaarallisen muistomerkin selälleen. Ellei muistomerkkiä ole tiedottamisesta huolimatta oikaistu annetussa määräajassa, voidaan haudan hoitaminen katsoa laiminlyödyksi. Haudan hoitamattomuus voi johtaa hautaoikeuden menettämiseen.

Muistomerkit ja laitteet seurakunnalle palautuneilla haudoilla

Seurakunnan hallintaan siirtyneiltä haudoilta voidaan poistaa muistomerkit ja muut laitteet seurakunnan toimesta, ellei hautapaikan haltija sen jälkeen, kun asiasta on ilmoitettu, ole säädetyssä ajassa niitä poistanut.

Muistelualueen laatat

Laattoja saa asentaa vain niiden vainajien muistoksi, jotka on haudattu muistolehtoon.

4.8 Vainajien säilytys

Vainaja voidaan säilyttää hautausmaan vainajien kylmäsäilytystiloissa siunaustilaisuuteen asti. Vainajan tulee olla suljetussa arkussa seurakunnan säilytystilaan tuotaessa. Tuhkauksen

jälkeen vainajan urna voidaan säilyttää urnanlaskuun asti vainajien kylmäsäilytysshuoneessa. Kun tuhka tuodaan säilytykseen, tulee sen olla urnassa tai arvokkaassa kääreessä. Urna tulee haudata vuoden kuluessa tuhkaamisesta.

4.9 Hautaaminen

Hautausmaan arkkuhautojen ja urnahautojen kaivuut hoitavat Pusulan hautausmaan seurakuntamestarit. Urnahauta tiivistetään ja siistitään urnanlaskun jälkeen mahdollisimman pian, kun omaiset ovat poistuneet alueelta. Siunauspäivänä haudalle lasketut kukkalaitteet poistetaan seurakunnan toimesta noin kahden viikon kuluttua hautauksesta, jos omaiset eivät ole niitä siihen mennessä poistaneet. Jos omaiset eivät ota talteen muistovärssyjä noin kahden viikon kuluttua hautauksesta, otetaan ne seurakunnan toimesta talteen kahdeksi viikoksi ja annetaan omaisille pyydettäessä.

Hautaoikeuden haltijan vastuulla on poistattaa muistomerkki ja pohjakivi haudalta vähintään viikkoa ennen haudan avaamista. Arkkuhaudat pyritään avaamaan siunausviikon tiistaina. Urnahaudat avataan keliin mukaan 1–4 päivää ennen urnanlaskua. Tarvittaessa voidaan joutua poistamaan myös naapurihautojen muistomerkkejä haudan kaivuun ja hautauksen ajaksi. Arkkuhaudan peitto omaisten toimesta on mahdollista vain arkun kannen korkeudelle asti, jos haudassa on tukikehikko. Arkkuhauta peitetään mahdollisimman pian hautaan laskusta. Haudalle jää kumpu, joka tasataan ja tiivistetään sulan maan aikana kesäkaudella aikaisintaan kahden viikon kuluttua hautaan laskusta. Urnahauta peitetään heti urnan laskun jälkeen, jos omaiset haluavat itse peittää haudan, käy seurakunta viimeistelemässä alueen lopuksi. Seurakunta huolehtii haudan tiivistämisestä, nurmikon perustamisesta nurmihautoille ja hiekkahautojen hiekkapinnan siistimisestä hautauksen jälkeen. Haudan haltija vastaa mahdollisen hautamuistomerkin ja reunakivien asentamisesta ja kunnostamisesta.

4.10 Yleinen järjestys

Seurakunta huolehtii hautausmaan kalusteista. Työvälineitä säilytetään vain niille tarkoitetuilla paikoilla. Hautausmaan henkilökunnalla on oikeus poistaa sellaiset yksityiset

esineet, jotka haittaavat hoitotöitä tai aiheuttavat epäjärjestystä. Kastelukannut ja työvälineet tulee käytön jälkeen palauttaa niille tarkoitetuille paikoille.

5 Hautausmaan käyttö osastoittain

Hautausmaan vanhempi puoli on osastoitu numeroin 1–5. Uudempia alueita ovat uurnahautaosasto 6, muistolehto osastolla 7 sekä pienemmät osastot A1-C4.

Vierekkäiset osastot 6 ja 7, eli uurnahautaosasto ja muistolehto, sijaitsevat hautausmaan pohjoispuolella. Uurna- ja muistolehto on rakennettu vuonna 2014 ja sen suunnitteli Pekka Huttunen. Uurnahautaosastolla on 119 yksityistä neljän sijan hautapaikkaa. Muistolehdossa uurnat haudataan yhtenäiselle hauta-alueelle. Muistolehdossa on muistolaattoja varten kivipaasi, johon voidaan kiinnittää muistolehtoon haudatun vainajan nimilaatta. Pusulan muistolehtoon nimilaatan hankkii ja kiinnittää seurakunta.

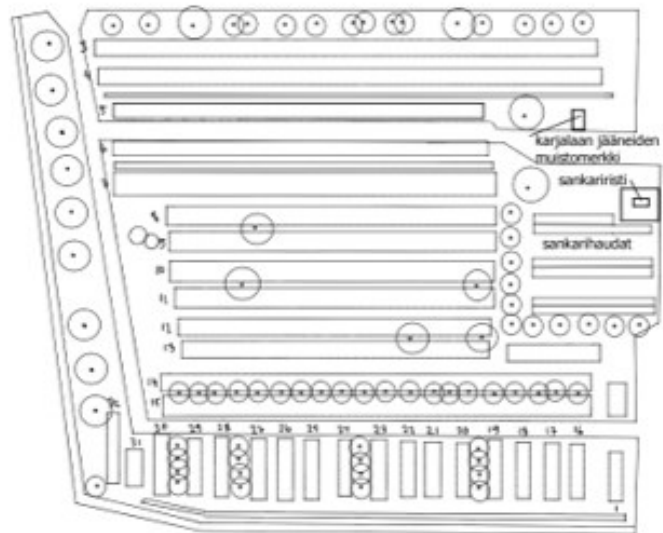
Uuden puolen osastot A1-C4 ovat kooltaan paljon pienempiä kuin vanhan puolen osastot 1–5. Uudet arkkuhautapaikat luovutetaan näiltä osastoilta. Reunakivien käyttö ei ole sallittua. Alueella vain nurmipintaisia hautoja.

Saattomännyn alue on mäki keskellä hautausmaata, jonka päällä sijaitsee sosiaalityöt/ruumishuone. Keskeinen paikka hautausmaalla, jonne sijoitettu muualle haudattujen sekä veteraanien muistomerkit. Alueella sijaitseva suuri ja näyttävä mänty on nimetty saattomänniksi/saattopetäjäksi. Toimii yleisenä kokoontumis- tai muistelupaikkana.

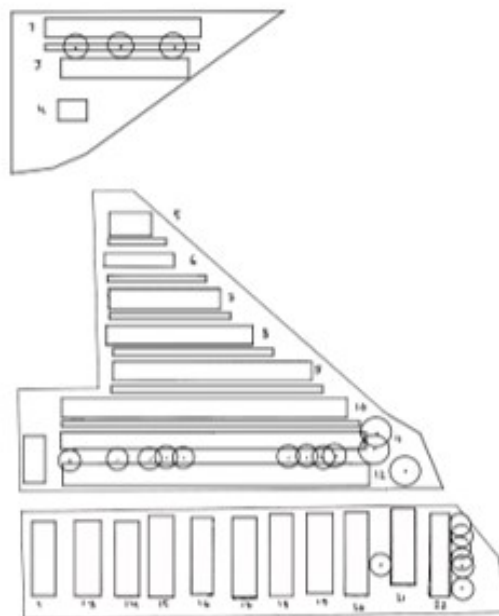
Hautapaikkojen määrä ja käyttöönotto

Osasto	Hautojen määrä	Käyttöönotto-Vuosi	Hautatyyppi	Rivit
1	944	1945	arkku/uurna	1-32
2	278	1976	arkku/uurna	1-22
3	495	1926	arkku/uurna	1-24
4	587	1858	arkku/uurna	1-42
5	538	1828	arkku/uurna	1-33
6	119	2014	uurna	1-7
7	-	2014	uurna	
A1	28	1968	arkku/uurna	1-3
A2	55	1967	arkku/uurna	1-4
A3	90	1965	arkku/uurna	1-5
A4	78	1963	arkku/uurna	1-7
B1	43	1984	arkku/uurna	1-3
B2	65	1974	arkku/uurna	1-4
B3	85	1969	arkku/uurna	1-5
B4	76	1969	arkku/uurna	1-6
C1	41	2005	arkku/uurna	1-3
C2	79	1998	arkku/uurna	1-5
C3	130	1980	arkku/uurna	1-8
C4	162	1973	arkku/uurna	1-9

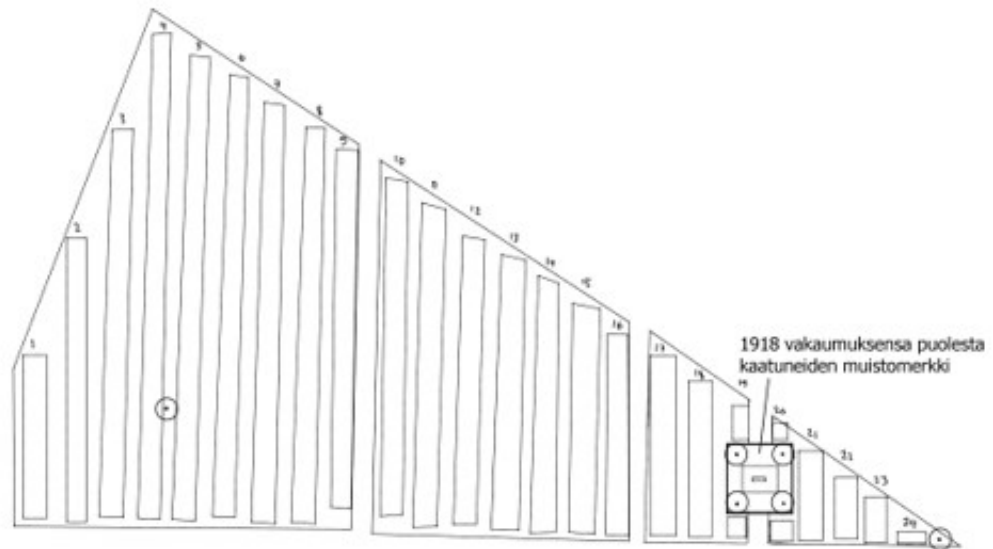
Osasto 1

Osasto 2

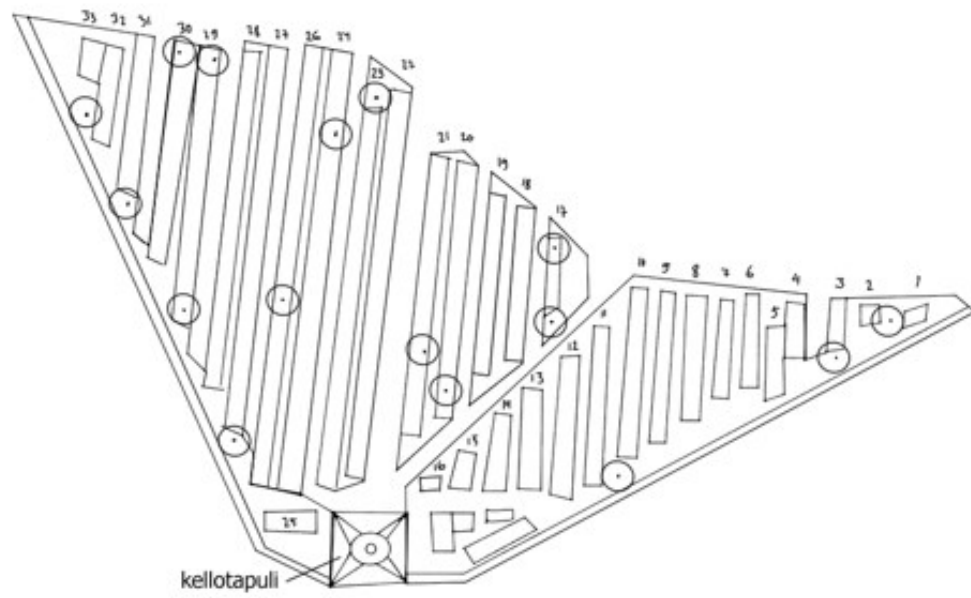
Osasto 3

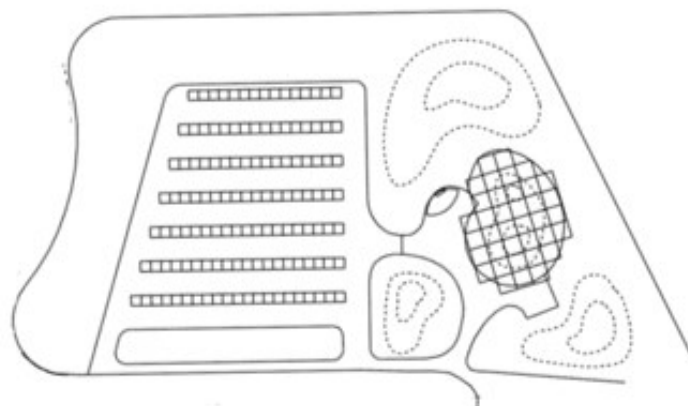
Osasto 4

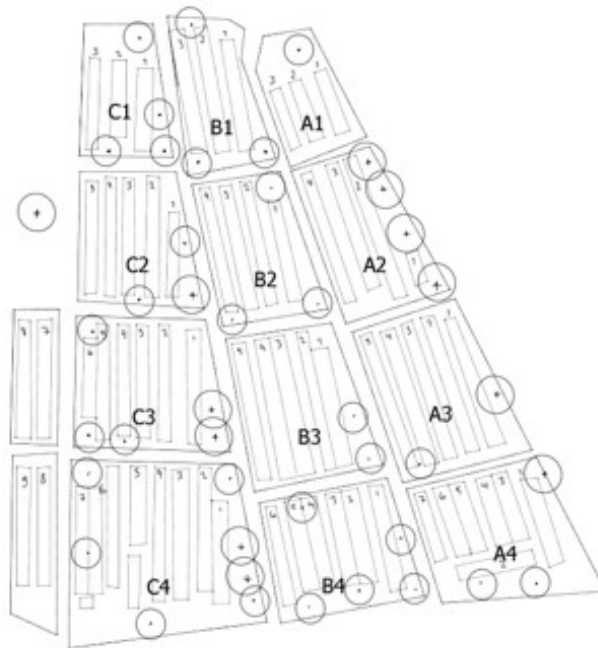
Osasto 5

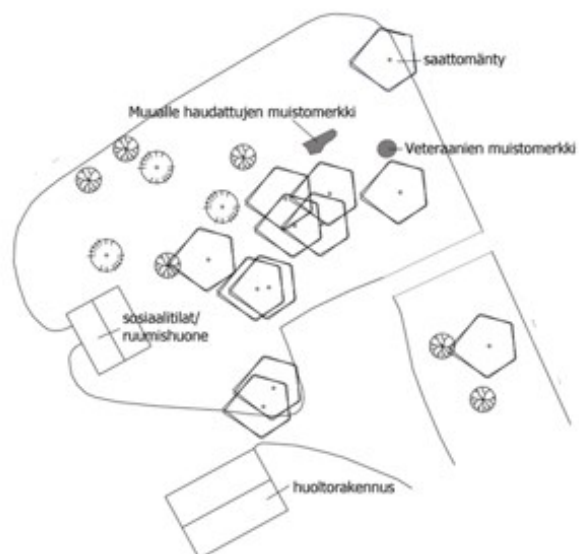
Osastot 6 ja 7

Osastot 1A-4C

Saattomännyn alue

Liite 2: Nykyinen Pusulan hautausmaan käyttösuunnitelma (Lohjan seurakunta, 2008)**PUSULAN SEURAKUNNAN KIRKON YMPÄRILLÄ OLEVAN JA
KÄRKÖLÄN KYLÄKIRKON YMPÄRILLÄ OLEVAN,
HAUTAUSMAAN KÄYTTÖSUUNNITELMA**

Hyväksytty seurakuntaneuvostossa ...marras.....kuun ...14.....päivänä 2007 ja vahvistettu
Espoon hiippakunnan tuomiokapitulissa ...tammi....kuun ...10.....päivänä 2008.....

1. Perustaminen

Pusulan seurakunnan kirkon ympärillä oleva hautausmaa on perustettu 1600-luvulla. Kärkölän hautausmaa on perustettu 1783. Hautausmaata hoidetaan vahvistetun suunnitelman mukaan.

2. Sijainti

Pusulan hautausmaa sijaitsee Nummi-Pusulan kunnassa Pusulan keskustassa. Kärkölän hautausmaa sijaitsee Nummi-Pusulan kunnassa Pusulan Kärkölässä.

3. Kasvillisuus

Hautausmaan puusto koostuu istutetuista havu- ja lehtipuista. Puu- ja pensasistutuksia täydennetään tarpeen mukaan.

4. Maaperä ja koskemattomuusaika

Pusulan hautausmaan maaperänä on viittä eri maalajia. Hienojakoisesta hiekasta, lohkareihin ja kalliioon. Uudemmat alueet ovat savea ja salaojien kohdalta soraa. Kärkölän hautausmaa on metsäpohjainen. Arkkuhautojen koskemattomuusaika on 25 vuotta. Uurnahautojen koskemattomuusaika on 20 vuotta.

5 Kartat

Hautausmaa-alueesta on tehty manuaalinen kartta, joista selviää hautausmaan jakautuminen osastoihin, riveihin ja hautapaikkoihin. Kartoista selviää myös hautojen tarkat mitat.

6 Rakennukset

Hautausmaan kartoista selviää kirkkojen sijainnit. Hautausmaan välittömässä läheisyydessä sijaitsee huoltorakennukset.

7 Salaojitus

Salaojituksesta ei ole säilynyt piirustuksia. Kärkölässä salaojia ei ole.

8 Kasteluvesi

Kasteluvesi hautausmaalle saadaan vesijohtoa myöden Kunnan vesijohdosta. Kastelu tehdään kannu- ja letku kasteluna.

9 Sähkö

Hautausmaalle on rakennettu vähäinen sähkövalaistus ja kirkon valonheittimet. Sähkökäyttöisiä koneita ja laitteita varten on yksi pistorasia.

10 Hautatyytit

Arkku- ja uurnahaudat on luovutettu 50 vuodeksi. Hautapaikkaoikeuden umpeutumista ei seurata eikä uudelleenlunastusmaksuja peritä.

11 Haudan syvyys

Syvähautausta eli hautaamista kahteen kerrokseen käytetään, ellei maaperän laatu aseta esteitä.

Haudan vähimmäissyvyydestä määrätään terveydenhuoltolainsäädännössä. Syvähaudaus Pusulan seurakunnan hautausmailla tapahtuu 210 cm:n ja matalahaudaus 160 cm:n syvyyteen.

Arkkuhautoissa urna haudataan vähintään 60 cm:n syvyyteen, kuitenkin yleensä 90 cm syvyyteen.

12 Hautapaikkojen luovutus

Hautapaikka luovutetaan vain kuolemantapauksen yhteydessä. Tällöin voidaan luovuttaa korkeintaan kaksi vierekkäistä hautapaikkaa. Arkkuhautauksia voidaan suorittaa vanhoihin hautoihin, sikäli kun koskemattomuusaika on umpeutunut. Seurakunnalle palautuneita hautapaikkoja voidaan seurakuntaneuvoston harkinnan mukaan luovuttaa seurakunnan pitkäaikaisille työntekijöille ja luottamushenkilöille.

13 Hautojen hoitaminen

Haudan hoitamisesta ja kunnostamisesta on hautausmaan ohjesäännössä olevien määräysten lisäksi noudatettava seuraavia määräyksiä:

- Hautauksen jälkeen tehtävä haudan peruskunnostus tehdään aina viipymättä seurakunnan toimesta.
- Perittävistä maksuista määrätään erikseen
- Haudoilta ei saa ilman lupaa istuttaa puita, pensaita eikä ruohomaisia kasveja, joiden korkeus ylittää 100 cm.
- Kukkaryhmien muovi- ja peltireunuksia ei saa käyttää. Häiritseviä esineitä, esim. maljakoiden sijasta käytettäviä lasi- tai muita purkkeja yms. ei saa tuoda haudalle, eikä myöskään työvälineitä pidemmäksi ajaksi kuin työn suoritus vaatii.

14 Muistomerkit

14.1 Muistomerkkejä koskevat yleismääräykset ja hyväksymismenettely

Tarkemmat määräykset muistomerkeistä antaa seurakuntaneuvosto. Muistomerkin muotokielen ja symboliikan on sovittava hautausmaan yleisilmeeseen ja hartaudelliseen luonteeseen.

Muistomerkkisuunnitelmat hyväksytetään seurakuntamestarilla. Mikäli muistomerkki poikkeaa oleellisesti annetuista ohjeista, on suunnitelma saatettava seurakuntaneuvoston ratkaistavaksi.

14.2 Reunustaminen

Hautojen reunustaminen reunakivillä on sallittu niillä osastoilla, joilla reunakivet ovat ennestään käytössä. Osastoilla A1-C4 reunakivien käyttö ei ole sallittu.

14.3 Muistomerkkien materiaali

Muistomerkit saavat olla puuta, metallia tai kiveä.

14.4 Muistomerkin toimittaminen hautausmaalle

Muistomerkkejä saa tuoda hautausmaalle sulan maan aikana arkipäivisin klo 8.00 – 15.00, lauantai- ja aattopäiviä lukuun ottamatta. Muistomerkin tuonnista on ilmoitettava hyvissä ajoin etukäteen seurakuntamestarille ja ilmoituksessa on mainittava, mille haudalle muistomerkki aiotaan tuoda.

14.5 Muita muistomerkin toimittamiseen liittyviä määräyksiä

Muistomerkin toimittaja on velvollinen huolehtimaan entisen muistomerkin asianmukaisesta hävityksestä tapauksissa, jolloin haudalle on annettu lupa tuoda uusi hyväksytty muistomerkki.

14.6 Muistomerkin perustaminen

Muistomerkin on oltava aluskivi. Aluskivelle on tehtävä sorasta tai sepelistä hyvin tiivistetty routimaton alusta. Aluskivet, joihin on puhkaistu tila kukille tai maljakoille ovat sallittuja. 60 cm korkeammat muistomerkit on kiinnitettävä alustaansa ruostumattomasta metallista valmistetuilla tapeilla.

14.7 Muistomerkin kunnossapito

Muistomerkin huolehtiminen kuuluu hautapaikan haltijalle. Muistomerkin siirtäminen ennen ja jälkeen hautauksen tapahtuu hautapaikan haltijan toimesta ja kustannuksella. Kaatumassa olevasta tai vaaralliseksi katsotusta muistomerkestä voidaan lähettää korjauskehoitus hautapaikan haltijalle, mikäli hänen osoitteensa on tiedossa. Muutoin tiedoksianto tapahtuu sanomalehden tai haudalle pantavan ilmoituksen avulla. Ellei muistomerkkiä ole tiedottamisesta huolimatta oikaistu annetussa määräajassa, voidaan haudan hoitaminen katsoa laiminlyödyksi.

14.8 Muistomerkit ja laitteet seurakunnalle palautuneilla haudoilla

Seurakunnan hallintaan siirtyneiltä haudoilta voidaan poistaa muistomerkit ja muut laitteet seurakunnan toimesta, ellei hautapaikan haltija sen jälkeen, kun asiasta on ilmoitettu, ole säädetyssä ajassa niitä poistanut.

15 Hautausmaan käyttö osastoittain

Osasto I

944 hautaa Osastossa on Karjalaan jääneiden vainajien muistolle Pusulan Karjalaisten pystyttämä muistomerkki

Sankarihaudat Osastojen I ja II välissä on 1939-1944 sodan sankarihaudat, ja muistomerkki
107 hautaa

Osasto II

278 hautaa

Osasto III

495 hautaa

Osasto IV Osastossa Työväen luokan vapauden esitaistelijoille, Pusulan työväenjärjestöjen
587 hautaa pystyttämä muistomerkki. Sekä Isänmaan puolesta, muistomerkki.

Osasto V

538 hautaa

Osasto A1

28 hautaa

Osasto A2

55 hautaa

Osasto A3

90 hautaa

Osasto A4

78 hautaa

Osasto B1

43 hautaa

Osasto B2

65 hautaa

Osasto B3
85 hautaa

Osasto B4
76 hautaa

Osasto C1
41 hautaa

Osasto C2
79 hautaa

Osasto C3
130 hautaa

Osasto C4
162 hautaa

Kärkölässä
319 hautaa